

PM n.r 08 2025

Kommentarer till ändringar i avfallslagstiftningen beslutade av regeringen den 17 juli

Sep 2025

Innehållsförteckning

1. Inledning och avgränsning	4
2. Bakgrund	4
3. Avfallsförordningen	5
3.1. Definitioner i 1 kap.	5
3.2. Nytt kapitel 3 – Utsortering och insamling av avfall	6
3.2.1. Kapitlets innehåll 3 kap. 1 §	6
3.2.2. Ett samlat utsorteringskrav 3 kap. 2 §	6
3.2.3. Naturvårdsverket får meddela föreskrifter för besvärliga ämnen och material 3 kap. 3 §	7
3.2.4. Kommunen kan meddela ytterligare sorteringskrav 3 kap. 4 §	7
3.2.5. Hushållens och verksamheters ansvar att lämna över avfall 3 kap. 5-6 §§	7
3.2.6. Utsortering av bioavfall, kommunala föreskrifter om detta 3 kap. 7 § och 35 § 1-2	8
3.2.7. Utsortering av förpackningsavfall, avskiljande samt dispens 3 kap. 8-9 §§ och 31-32 §§	9
3.2.8. Utsortering skrymmande avfall och bygg- och rivningsavfall, samt dispens 3 kap. 15, 19, 33 och 35 § punkt 3	11
3.2.9. Undantag för utsortering av visst textilavfall 3 kap. 16 §	14
3.2.10. Utsortering av elavfall 3 kap. 18 §	15
3.2.11. Utsortering av läkemedelsavfall 3 kap. 20 §	15
3.2.12. Separat insamling av utsorterat avfall 3 kap. 25 §	16
3.2.13. Insamling av returpapper 3 kap. 26 §	16
3.2.14. Tillsynsmyndigheten får ge dispens från utsorteringskrav till fastighetsägare och verksamheter 3 kap. 27 §	16
3.2.15. Naturvårdsverkets får ge dispens från krav på separat insamling till kommun och producentansvarsorganisation 3 kap. 28-29 §§	17
3.2.16. Tillsynsmyndigheten ska skicka dispensbeslut till Naturvårdsverket 3 kap. 34 §	17
3.2.17. Fastighetsnära insamling och undantag 1 kap. 8, 3 kap. 36-37 §§	18
3.2.18. Insamling som inte är fastighetsnära (återvinningscentraler m.m.) 3 kap. 38-39 §§	25
3.2.19. Avfall i hamn 3 kap. 40-41 §§	26
3.2.20. Gaturenhållning 3 kap. 42 §	27
3.2.21. Naturvårdsverkets tar bort sina undantagsföreskrifter 3 kap. 43 §	27
3.2.22. Paragrafer i nya 3 kap. utan ändringar i sak	27
3.3. Nytt 4 kap. Behandling av avfall	29
3.3.1. Avfallshierarkin 4 kap. 1 §	29
3.3.2. Mål för kommunalt avfall 4 kap. 2 och 4 §§	29
3.3.3. Materialåtervinningskrav för returpapper 4 kap. 3 §	30
3.3.4. Naturvårdsverkets information om mål 4 kap. 5 §	30
3.3.5. Hänvisningsparagraf om andra mål 4 kap. 6 §	30
3.3.6. Eftersortering av förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall 4 kap. 8 §	30
3.3.7. Förpackningar från sorterat restavfall ska tas emot kostnadsfritt av PRO 4 kap. 9 §	31
3.3.8. Hänvisning till deponiförordningen 4 kap. 11 §	31
3.3.9. Kommunen får upphäva föreskrifter om bioavfallsundantag 4 kap. 16 §	31
3.3.10. Undantag från certifiering av elavfallsbehandling 4 kap. 27 §	31
3.3.11. Paragrafer i nya 4 kap. utan ändringar i sak	32
4. Förpackningsförordningen	35
4.1. Definitioner 1 kap. 8 §	35
4.2. Paragrafer i förpackningsförordningen där paragrafhänvisningar är den enda ändringen	35

4.3.	<i>Uppgifter till Naturvårdsverket 9 kap. 2-2 a §§</i>	36
4.4.	<i>Mobila återvinningscentraler 6 kap. 7 §</i>	37
4.5.	<i>Producentansvarsorganisationens ansvar 5 kap. 10 § och 7 kap. 1 §</i>	37
4.6.	<i>Insamling via upphämningsplats 6 kap. 3 §</i>	38
4.7.	<i>Tillfällig ersättningsberäkning</i>	38
5.	Deponeringsförfordningen	40
6.	Ändringar i producentansvarsförordningar för batterier och elavfall, i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, och ny svensk batteriförordning	40
7.	Miljötillsynsförordningen	40
8.	Mindre ändringar i andra förordningar	41
9.	Bilaga 1 – föreskrifter om blandning av avfall	42
10.	Bilaga 2 - paragrafnyckel	46
11.	"Det finstilla"	46

1. Inledning och avgränsning

I denna promemoria lämnar Avfall Sverige kommentarer till de viktigaste förordningsändringarna i avfallslagstiftningen som regeringen beslutade om den 17 juli 2025. Syftet med promemorian är att ge en översikt över beslutade ändringar samt att vägleda medlemmarna när det gäller tolkning och tillämpning av de beslutade ändringarna.

Utöver promemorian publiceras också två bilagor – författningsförslag till bygg- och rivningsavfall, och en paragrafnyckel i Excel-format. Paragrafnyckeln ger en snabb överblick över vilka paragrafer som ändrats och vilka nya paragrafer som motsvarar dem.

Kortfattat kan Avfall Sverige nämna att avfallsförordningens tredje och fjärde kapitel har blivit bättre organiserade och regeringen har i vissa fall tagit hänsyn till vad vi efterfrågat i vårt remissvar. Detta är positivt. Däremot finns det fortfarande en del frågetecken, samt nya formuleringar som kan tyckas felaktiga eller strida mot avfallsförordningens syfte. Avfall Sverige kommer att fortsätta sin dialog med regering och Naturvårdsverket vad gäller dessa.

Kommentarer lämnas till respektive förordning. Avfall Sverige baserar promemorian på de ändringar som publicerats i ändringsförordningarna SFS 2025:813–833.

I samma vända som regeringen valde att besluta om förordningsändringar relaterade till sin remiss, valde man även att publicera de nya reglerna om elavfall och batterier som har sin grund i EU-lagstiftningen. Eftersom detta är separat från regeringens avfallspaket och till stor del endast följdändringar på grund av EU-regler, så kommer Avfall Sverige att återkomma om dessa förordningsändringar separat. Detta gäller främst ändringsförordningarna SFS 2025:813–816.

Observera att Avfall Sveriges och Sveriges kommuner och regioners underlag för avfallsföreskrifter (Rapport 2017:1 / Cirkulär 07:20) inte har uppdaterats med utgångspunkt i de ändringar som regeringen beslutade om den 17 juli 2025. En sådan revidering kommer att göras, men vi har ännu inte någon tidpunkt fastställd ännu för när vi uppskattar att en sådan revidering kan vara klar. *Avfall Sverige har dock i denna promemoria tagit fram förslag om tillägg till kommunernas avfallsföreskrifter som avser samordnad sortering av bygg- och rivningsavfall med skrymmande kommunalt avfall av samma materialslag, vilket vi rekommenderar kommunerna att besluta om snarast, se bilaga 1.*

Denna promemoria behöver inte läsas från pärm till pärm. Det lämpligaste är att titta efter det man är ute efter i avsnittsrubrikerna, eller använder sökfunktionen för att hitta det som rör exempelvis fastighetsnära insamling.

2. Bakgrund

Som Avfall Sverige informerade om i en nyhet den 17 juli beslutade regeringen samma dag om ändringar i avfallslagstiftningen. Ändringarna har sin grund i förslagen i remissen ”Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi, KN2024/02249). De viktigaste ändringarna görs i avfallsförordningen (se länk nedan till ändringsförordningen 2025:820). Riksdagen har inte beslutat om några lagändringar i detta avseende, såsom ändringar i miljöbalken. Bland annat kvarstår frågan om en eventuell ansvarsavgränsning av kommunens ansvar för kommunalt avfall. Någon förändring i ansvarsfördelningen har alltså (ännu) inte beslutats. Regeringen har meddelat att en proposition med lagförslag ska publiceras i januari 2026.

3. Avfallsförordningen

Även om mycket har ändrats i avfallsförordningen, är en hel del av ändringarna endast följd effekter av att man har valt att möblera om paragrafer, vilket leder till att hänvisningar till dessa paragrafer har behövt justeras. En del bestämmelser som delegerar föreskriftsrätt till exempelvis Naturvårdsverket har tagits bort, ofta då reglerna i stället lyfts in i förordning och delegationen därför inte behövs.

Kommuner som har paragrafhänvisningar i sina lokala föreskrifter, bör vid tillfälle anpassa dessa för att fungera med den nya avfallsförordningen.

3.1. Definitioner i 1 kap.

1 kap. 4 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ I denna förordning avses med

deponiavfall: avfall som inte lämpar sig för förberedelse för återanvändning, materialåtervinning eller förbränning,

farligt avfall: avfall som i bilaga 3 beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*),

icke-farligt avfall: avfall som inte är farligt avfall,

livsmedelsavfall: livsmedel enligt definitionen i artikel 2 i förordning (EG) nr 178/2002 som har blivit avfall,

organiskt avfall: bioavfall, plastavfall och annat avfall som innehåller organiskt kol,

restavfall: blandat brännbart kommunalt avfall som inte är skrymmande och som återstår när annat avfall sorterats ut för att samlas in separat,

skrymmande avfall: avfall som på grund av sin storlek kräver särskild insamling, och

textilavfall: avfall som består av kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor av textil och accessoarer av textil.

Definitionen för brännbart avfall som tidigare fanns i avfallsförordningen är numera flyttad till deponiförordningen (3 §). Definitionen är oförändrad i sak.

Det tar tillkommit fyra nya definitioner i fjärde paragrafen: deponiavfall, restavfall och skrymmande avfall. Vi går in på dem i respektive avsnitt nedan i promemorian.

8 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ I denna förordning avses med

handlare: den som yrkesmässigt köper och säljer avfall,

mäklare: den som yrkesmässigt förmedlar avfall för behandling,

serveringsställe: en inrättning där det bedrivs näringsverksamhet som består i att servera mat eller dryck till allmänheten och där möjlighet ges till förtäring på stället,

hushåll: en bostad som en eller flera personer använder permanent eller som fritidsboende, och

fastighetsnära insamling: insamling av avfall från en fastighet där avfall produceras, eller om insamling från fastigheten inte är möjlig med hänsyn till trafiksäkerheten eller till fastighetens utformning eller lokalisering, insamling av avfall från en plats så nära fastigheten som möjligt, dock högst 400 meter från gränsen till fastigheten.

I 8 § har en samlad definition för fastighetsnära insamling tillkommit. Denna ersätter alltså andra definitioner av fastighetsnära insamling som funnits på olika ställen i avfallsförfattningarna. Vi återkommer om den nedan i avsnittet om fastighetsnära insamling.

11 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ I denna förordning avses med

batteri: detsamma som i förordning (EU) 2023/1542, och

PCB-produkt: detsamma som i 3 § förordningen (2007:19) om PCB m.m.

12 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ Med elutrustning avses i denna förordning apparater, produkter, komponenter, maskiner, verktyg, instrument och annan utrustning

1. för generering, överföring eller mätning av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält, eller
2. som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt.

Med elutrustning avses alla komponenter, förbrukningsmaterial och andra delar som utrustningen består av när den tillhandahålls på den svenska marknaden.

Utrustning som är avsedd att användas med en elektrisk spänning på mer än 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström ska inte anses vara elutrustning enligt denna förordning. Förordning (2025:820).

Då 11–12 §§ berör elavfall och batterier med grund i EU-lagstiftning avser Avfall Sverige att återkomma angående dessa separat.

3.2. Nytt kapitel 3 – Utsortering och insamling av avfall

Avfallsförordningen har fått ett helt nytt kapitel 3. Många paragrafer är i sak desamma, men samlade, omplacerade med nya paragrafnummer och ibland något omformulerade. Några av paragraferna har flyttats till det helt nya kapitel 4. Vissa paragrafer är också helt nya. Om inget annat anges börjar paragraferna att gälla den 1 oktober 2025.

3.2.1. Kapitlets innehåll 3 kap. 1 §

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
1. utsortering av avfall och var avfall ska lämnas,
2. separat insamling av avfall,
3. fastighetsnära insamling, och
4. annan insamling.

Denna paragraf är ny och ger en inledande överblick över kapitlet, men har ingen direkt påverkan på kommunernas avfallsarbete.

3.2.2. Ett samlat utsorteringskrav 3 kap. 2 §

2 § /Upphör att gälla U:2028-01-01/ Den som har avfall ska sortera ut åtminstone följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

1. bioavfall, i enlighet med 7 §,
2. förpackningsavfall, i enlighet med 8-14 §§,
3. skrymmande kommunalt avfall,
4. textilavfall, med undantag för det avfall som anges i 16 §,
5. returpapper,
6. avfall som utgörs av elektrisk och elektronisk utrustning, i enlighet med 18 §,
7. förbrukade batterier,
8. bygg- och rivningsavfall, i enlighet med 19 §,
9. farligt avfall,
10. läkemedelsavfall, i enlighet med 20 §,
11. uttjänta fiskeredskap, i enlighet med 21 §,
12. spillolja, i enlighet med 22 §,
13. uttjänta bilar, i enlighet med 23 §,
14. uttjänta däck, i enlighet med 24 §,
15. restavfall, och
16. deponiavfall.

2 § /Träder i kraft I:2028-01-01/ Den som har avfall ska sortera ut åtminstone följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

1. bioavfall, i enlighet med 7 §,
2. förpackningsavfall, i enlighet med 8-14 §§,
3. skrymmande kommunalt avfall, **i enlighet med 15 §,**
4. textilavfall, med undantag för det avfall som anges i 16 §,
5. returpapper,
6. avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter, i enlighet med 18 §,
7. förbrukade batterier,
8. bygg- och rivningsavfall, i enlighet med 19 §, +E83 9. farligt avfall,

- 10. läkemedelsavfall, i enlighet med 20 §,
- 11. uttjänta fiskeredskap, i enlighet med 21 §,
- 12. spillolja, i enlighet med 22 §,
- 13. uttjänta bilar, i enlighet med 23 §,
- 14. uttjänta däck, i enlighet med 24 §,
- 15. restavfall, och
- 16. deponiavfall.

Denna samlade paragraf ersätter flera paragrafer som tidigare fanns för de olika fraktionerna och ger en överblick över vilka utsorteringskrav som finns i förordningen. Paragrafen har publicerats i två versioner, varav den första börjar gälla redan 1 oktober 2025, och den andra ersätter paragrafen den 1 januari 2028. Skillnaden mellan de två paragraferna är endast tillägget i punkt 3 om skrymmande kommunalt avfall. Vi återkommer nedan om skrymmande avfall samt om problematiken med att avfallsslagen överlappar varandra, samtidigt som de ska förvaras åtskilt.

3.2.3. Naturvårdsverket får meddela föreskrifter för besvärliga ämnen och material 3 kap. 3 §

3 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om att avfall som innehåller ämnen eller består av material som omöjliggör eller avsevärt försvårar förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning ska sorteras på något annat sätt än vad som anges i 2 §.

Denna paragraf skulle kunna underlätta hanteringen av vissa avfall som i dagsläget inte kan återvinnas eller återanvändas, trots att de ska samlas in separat enligt 2 §. Eftersom paragrafen först börjar gälla 1 oktober 2025, finns det ännu inga meddelade föreskrifter från att Naturvårdsverket. Det kan exempelvis vara aktuellt för textilier som kan innehålla höga halter olämpliga kemikalier. Avfall Sverige menar att det även hade varit prioriterat med exempelvis vissa plastsorter som inte kan återvinnas men som kommer att behöva sorteras ut ur det skrymmande kommunala avfallet från 2028. Vi återkommer om det skrymmande avfallet i avsnitt nedan.

3.2.4. Kommunen kan meddela ytterligare sorteringskrav 3 kap. 4 §

4 § Kommunen får meddela föreskrifter om
1. att ytterligare avfallsslag, utöver de som anges i 2 §, ska sorteras ut och förvaras skilda från varandra och från annat avfall, och
2. att avfallsslagen i 2 § 1, 3-5, 8, 9, 12, 15 och 16 ska sorteras ytterligare om det är miljömässigt motiverat.

Detta är en precisering av den redan existerande 9 kap. 2 §, om att kommunen får lov att gå längre och meddela föreskrifter om att ytterligare avfallsslag ska sorteras, utöver de som nämns i 3 kap. 2 §, och att de avfallsslag som nämns i 3 kap. 2 § ska sorteras ut ytterligare om det är miljömässigt motiverat. Det gäller dock inte det avfall som hanteras av en producent eller producentansvarsorganisation (jämför 9 kap. 3 §).

3.2.5. Hushållens och verksamheters ansvar att lämna över avfall 3 kap. 5-6 §§

5 § Ett hushåll som producerar avfall ska lämna det utsorterade avfallet till ett insamlingssystem som tillhandahålls
1. av en kommun, om kommunen ansvarar för avfallet enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, eller
2. av någon som är skyldig att ta emot avfallet på grund av producentansvar.
Om trädgårds- och parkavfall får omhändertas på något annat sätt enligt 4 kap. 13 §, behöver det inte lämnas enligt första stycket 1. Detsamma gäller livsmedels- eller köksavfall som anmälts för kompostering enligt 5 kap. 15 §.

6 § Den som har avfall som har producerats i samband med en verksamhet ska lämna det utsorterade avfallet till ett insamlingssystem

1. som tillhandahålls av en kommun, om kommunen ansvarar för avfallet enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, eller
2. som tillhandahålls av någon som är skyldig att ta emot avfallet på grund av producentansvar. Om trädgårds- och parkavfall får omhändertas på något annat sätt enligt 4 kap. 13 §, behöver det inte lämnas enligt första stycket 1. Detsamma gäller livsmedels- eller köksavfall som komposteras eller på annat sätt behandlas på en fastighet efter det att en anmälan gjorts enligt 5 kap. 15 §. I 15 kap. 11 a § miljöbalken finns bestämmelser om den ursprungliga avfallsproducentens ansvar för att hantera annat avfall.

I 5-6 §§ nämns hushållens och verksamheternas ansvar att lämna sitt avfall till kommunen respektive producentansvarsinsamling, beroende på vems ansvar det är att ta hand om avfallet. Där nämns också undantagen för avfall och vilka paragrafer som tillåter verksamheter respektive hushåll att ta hand om bioavfall själv, i stället för att överlämna det.

3.2.6. Utsortering av bioavfall, kommunala föreskrifter om detta 3 kap. 7 § och 35 § 1-2

- 7 § Den som har bioavfall ska sortera ut åtminstone följande biologiskt nedbrytbara avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:
1. trädgårds- och parkavfall som innehåller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordning (EU) nr 1143/2014,
 2. annat trädgårds- och parkavfall än sådant som avses i 1, och
 3. biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall.
- Första stycket 3 omfattar ätlig olja eller liknande flytande ätligt fett men inte annat flytande bioavfall. Om någon har fått dispens enligt 28 § från kravet på separat insamling av de avfallsslag som anges i första stycket, eller om det har meddelats föreskrifter om undantag från kravet på separat insamling som omfattar avfallsslagen, ska utsortering i stället göras på ett sätt som möjliggör en insamling enligt beslutet om dispens eller föreskrifterna.

Denna paragraf är något ändrad från gamla 3 kap. 1 §. Utöver att bioavfall sorteras ut från annat avfall enligt 3 kap. 2 §, så ska bioavfallet liksom tidigare sorteras upp i underfraktioner. Parkslide har strukits som en specifikt utpekad invasiv främmande art, eftersom den numera omfattas av den nämnda unionsförteckningen.¹

Den stora ändringen är att Naturvårdsverkets rätt att meddela generella undantagsföreskrifter för separat insamling för bioavfall (och därmed separat utsortering) försvinner och inte ersätts med något annan möjlighet till generellt undantag för exempelvis isolerade och glest befolkade områden. NFS 2023:11 ska därmed upphävas. I stället krävs ansökan samt beslut om dispens i det enskilda fallet för att slippa separat hämtning av utsorterat matavfall, se nedan om dispensmöjligheter enligt 3 kap. 27 och 28 §§.

- 35 § Kommunen får meddela föreskrifter om att**
1. små mängder ätligt fett och ätlig olja från hushåll får hanteras tillsammans med restavfallet,
 2. trädgårds- och parkavfall får hanteras tillsammans med biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall, eller
 3. bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med skrymmande avfall av samma materialslag.
- Sådana föreskrifter får endast avse avfall där hanteringen leder till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna.

¹ [Avfall Sverige, nyhet 5 augusti 2025 "Mycket händer om invasiva främmande arter"](#)

Punkten 1 i 35 § motsvarar 5 § i Naturvårdsverkets föreskrifter om bioavfall som ska upphöra. Punkten 2 motsvarar äldre 3 kap. 13 a § (att matavfall och trädgårdsavfall får hanteras tillsammans i t.ex. hushållskomposten).

För mer information om utsortering av bioavfall, se Avfall Sveriges vägledning.² Observera dock att denna ännu inte uppdaterats med hänsyn till förordningsförändringarna som denna promemoria avser.

3.2.7. Utsortering av förpackningsavfall, avskiljande samt dispens 3 kap. 8-9 §§ och 31-32 §§

8 § Den som har förpackningsavfall ska sortera ut följande förpackningsmaterial och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

- 1. papper och kartong,*
- 2. plast,*
- 3. metall,*
- 4. färgat glas,*
- 5. ofärgat glas,*
- 6. plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett sådant retursystem som avses i 4 kap. 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar,*
- 7. trä, och*
- 8. material som inte avses i 1-7.*

Förpackningsavfall som innehåller rester av farligt avfall ska i stället sorteras ut enligt 2 § 9 och hanteras som farligt avfall.

Om någon har fått dispens enligt 28 § från kravet på separat insamling av de material som anges i första stycket, ska utsortering i stället göras på ett sätt som möjliggör en insamling enligt beslutet om dispens. Förordning (2025:820).

Denna paragraf motsvarar gamla 3 kap. 4 §. Utsorteringskravet för förpackningsavfall ser inte mycket annorlunda ut. Dock har man valt att ta bort 11 a § som handlar om utsortering av förpackningar som innehåller farligt avfall, och därmed har man även tagit bort hänvisningen till denna i 8 § andra stycket. Detta är i sak ingen ändring, då 11 a § i mångt och mycket var en dubbelreglering av andra 8 § andra stycket.

Sammantaget innebär inte sammarens ändringar några förändringar med avseende på utsorteringskraven för förpackningsavfallet. Se i övrigt Avfall Sveriges vägledning om förpackningsavfall på medlemssidorna³.

9 § Den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet. Första stycket gäller inte

- 1. den som har en förpackning som innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet,*
- 2. om ett beslut om förverkande eller förstörande av den förpackade produkten har meddelats av en åklagarmyndighet, domstol eller en myndighet som har i uppgift att utreda och beivra brott, eller*
- 3. om ett beslut om förverkande eller förstörande av den förpackade produkten har meddelats av Tullverket och det finns risk för att det uppkommer hälsofara om förpackningen skiljs från innehållet.*

Denna paragraf är gamla 3 kap. 4 a §, med nya tillägg i form av punkt 2 och 3 för förpackat avfall som omfattas av beslut om vissa myndigheters beslut om förverkande/förstörande (destruering). Begreppet "brottsbeivrande myndighet" bör enligt Avfall Sverige tolkas brett och inte endast avse

² "Till Avfall Sveriges kommunmedlemmar: nya krav om insamling av matavfall och annat bioavfall – Uppdaterad vägledning och exempelunderlag för dispensansökan, med anledning av bl.a. förordning (SFS 2022:1871) om ändring av avfallsförordningen (2020:614)". Publicerad 27 februari 2023

³ <<https://www.avfallsverige.se/for-medlemmar/forpackningsinsamling/>>, per 2025-09-16.

myndighet med ansvar att beivra miljöbalksbrott, utan även exempelvis myndighet med ansvar att beivra brott mot livsmedels- och foderlagarna. Tillsynsmyndigheter har inte brottsutredande uppgifter, men kan ofta anses ha i uppgift att beivra brott genom att upptäcka och anmäla brott – bland annat tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken och livsmedelslagen har sådan anmälningsskyldighet. Avfall Sverige vill lägga till att undantaget från det obligatoriska kravet inte innebär något *förbud* mot avskiljande, vilket i enlighet med avfallshierarkin bör kunna ske när det är rimligt i det enskilda fallet och inte strider mot annan lagstiftning. Avskiljande med återvinning av förpackningsavfallet och livsmedelsinnehåll kan dessutom eventuellt minska de sammanlagda destrueringskostnaderna.

Observera att om ett förpackat avfall lämpar sig för förberedelse för återanvändning (exempelvis om öppnade julklappar slängs på ÅVC), kan förpackningen underlätta återvinning enligt det högst prioriterade steget i avfallshierarkin: förberedelse för återanvändning. Förpackningen bör då inte avskiljas från innehållet eftersom en sådan bokstavstolkning av avfallsförordningens utsorterings- och avskiljandekrav skulle strida mot hela syftet med denna reglering (se tolkningsregeln i miljöbalkens portalparagraf, 1 kap. 1 §).

31 § Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet ge den som producerar förpackningsavfall i en yrkesmässig verksamhet dispens från kravet i 9 § första stycket på att skilja förpackningen från dess innehåll.

Dispens får ges om något av villkoren i 28 § första stycket är uppfyllt.

En dispens ska gälla för en bestämd tid.

Paragraf 31 § motsvarar gamla 3 kap. 15 a § utan några ändringar i sak, förutom tillägget i andra stycket som anger att dispensen ska vara tidsbegränsad.

32 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantag från 9 § första stycket, dock inte i fråga om förpackade produkter som består av animaliska biprodukter.

Föreskrifter enligt första stycket får endast meddelas om det inte leder till ett bättre miljömässigt resultat att skilja förpackningen från dess innehåll med hänsyn till den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av det berörda avfallet.

Statens jordbruksverk får meddela ytterligare föreskrifter om undantag från 9 § första stycket i fråga om förpackade produkter som består av animaliska biprodukter.

Att Naturvårdsverket, respektive Jordbruksverket för sådant som omfattas av regelverket om animaliska biprodukter (ABP), kan föreskriva om fler undantag från kravet på avskiljande, framgår av 3 kap. 32 §, se ovan.

Jordbruksverket kan nu med stöd av ovanstående delegation genom undantagsföreskrift förtydliga vilket ABP-avfall som *inte* ska avskiljas från förpackningen. Jordbruksverket har emellertid redan tidigare uttalat att förpackningar som innehållit ABP kategori 3 (exempelvis ”före detta livsmedel” d.v.s. kasserade produkter i butik) får hanteras enligt kraven i avfallsförordningen utan hinder av ABP-reglerna.⁴ Det innebär att det inte strider mot ABP-regleringen att avskilja förpackningen från sitt innehåll och lämna förpackningen till materialåtervinning i enlighet med sorteringskraven för förpackningsavfall. Förpackningar som däremot innehållit obearbetat ABP kategori 1- eller 2-material, med undantag för naturgödsel som inte kan misstänkas innehålla sådan smitta som kan överföras till djur eller människor, ska förbrännas enligt samma villkor som den ABP som förpackningen innehåller/innehållit. Det torde alltså strida mot överordnad EU-förordning att kräva avskiljande av förpackat ABP kategori 1 eller 2, eftersom även förpackningsavfallet ska destrueras.

⁴ Se Jordbruksverkets yttrande 2025-02-13 över Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN2024/02249) samt 2 kap. 30 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84).

3.2.8. Utsortering skrymmande avfall och bygg- och rivningsavfall, samt dispens 3 kap. 15, 19, 33 och 35 § punkt 3

15 § /Träder i kraft I:2028-01-01/ Den som har skrymmande kommunalt avfall ska sortera ut åtminstone följande materialslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

- 1. papp och kartong,*
- 2. plast,*
- 3. metall, och*
- 4. glas.*

Kraven i första stycket gäller inte bygg- och rivningsavfall eller avfall som omfattas av förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

Om någon har fått dispens enligt 28 § från kravet på separat insamling av de avfallsslag som anges i första stycket, ska utsortering i stället göras på ett sätt som möjliggör en insamling enligt beslutet om dispens.

Skrymmande är ett nytt begrepp i avfallsförordningen. I Naturvårdsverkets numera upphävda föreskrifter och allmänna råd om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall (NFS 2004:4) användes begreppet "grovavfall", med betydelsen "hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl". Begreppet "skrymmande avfall" kan alltså ses som smalare än "grovavfall" eftersom det inte tar hänsyn till avfallets vikt eller "andra egenskaper". Ordet "skrymmande" är i sig också tolkningsbart flytande, eftersom avfall som behöver "särskild insamling" på grund av sin storlek exempelvis kan skilja mellan både insamlingssystem (exempelvis optisk sortering av färgade påsar eller fyrfackskärl kan tänkas få plats med olika storlekar på avfall) och avfallet i sig (när är en mängd jord eller en stekpanna så stor att den är skrymmande?). Sannolikt avses med begreppet ett avfall som på grund av sin storlek inte är lämpligt att lägga i ordinarie regelbundet tömda avfallskärl vid fastighet, utan i stället kräver särskild hämtning i exempelvis container eller lämning vid återvinningscentral.

Detta flytande begrepp, som i stort egentligen är en storlek utan exakta mått, anser Avfall Sverige är olämpligt att reglera separat insamling för. Pulkan och tandborsten är båda i plast, stupröret och stekpannan är båda i metall, och borde samlas in i rätt material och inte separat, fastän det ena kan tolkas som skrymmande och det andra inte. Dessutom borde rimligtvis skrymmande och icke-skrymmande avfall som ska förberedas för återanvändning fortsätta kunna samlas in i och behandlas för förberedelse för återanvändning i samma utrymme eller behållare (ofta en och samma container som en second hand-aktör efter kontrollen hämtar eller tömmer). Avfall Sverige menar att separat utsortering med ingen eller sämre miljönytta inte kan vara syftet med lagstiftningen och att man därför inte borde tolka utsorteringskravet så pass strikt. Av samma anledning borde kommunen kunna meddela i sina föreskrifter att andra avfallsslag än skrymmande, men som inte bör hamna i restavfall, ska lämnas in på återvinningscentralen. Detta skulle exempelvis kunna gälla stekpannor.

Bygg- och rivningsavfall är inte kommunalt avfall, men bör kunna blandas med kommunalt avfall av samma slag (exempelvis utrivna inbyggda hyllor respektive lösa hyllor) eller av samma materialslag. Skrymmande kommunalt avfall ses i avfallsförordningen också som en separat fraktion från deponiavfall enligt 3 kap. 2 §. Dessa får med andra ord inte blandas. Exempelvis asbest ryms dock samtidigt inom tre kategorier som "inte får blandas": bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och deponiavfall. Bilbatterier och elsparkcyklar, större förpackningsavfall, park- och trädgårdsavfall, möbler och större grovplast, betongplattor med mera, ryms allihop inom begreppet skrymmande kommunalt avfall. En del skrymmande (kommunalt) avfall, som inte kan återvinnas, behöver eventuellt bortskaffas genom deponering. Begreppet överlappar alltså med såväl farligt avfall, som olika typer av avfall under producentansvar och med begreppet deponiavfall. Avfall Sverige menar att deponiavfall i stället borde ses som en restfraktion av övriga fraktioner.

Det finns tolkningsutrymme och överlapp mellan de olika avfallsslagen, vilket innebär att bestämmelsen inte är praktiskt möjlig att följa. Avfall Sverige efterfrågar därför vägledning, alternativt föreskrifter från Naturvårdsverket som förtydligar detta. Sorteringskraven behöver tolkas rationellt.

De kommuner som använder begreppet ”grovavfall” i sina föreskrifter behöver inte ändra detta. Det viktiga är att man i föreskrifterna är tydlig med vad man menar med de begrepp som används. Jämför med hur begreppet ”matavfall” ofta används och definieras i de lokala föreskrifterna utan att begreppet finns i svensk lagstiftning.

Utsortering av skrymmande kommunalt avfall

Från och med den 1 oktober 2025 ska skrymmande kommunalt avfall sorteras ut från annat avfall (för utsorteringskravet se 3 kap. 2 §, för definition se 1 kap. 4 §). Från och med den 1 jan 2028 ska den skrymmande fraktionen dessutom sorteras ytterligare, i minst de fyra fraktioner som nämns här i 15 §.

Observera att förberedelse för återanvändning är den högst prioriterade återvinningsmetoden, vilket ska gälla före utsortering efter material. En möbel bestående av trä och metall ska alltså inte delas upp i materialslag om den i stället intakt kan förberedas för återanvändning, menar Avfall Sverige. Avfall som ska förberedas för återanvändning bör inte behöva sorteras efter materialslag, utan kravet ska bara anses omfatta övrigt skrymmande avfall. Avfall Sverige anser att detta behöver förtydligas i vägledning.

35 § Kommunen får meddela föreskrifter om att

- 1. små mängder ätligt fett och ätlig olja från hushåll får hanteras tillsammans med restavfallet,*
- 2. trädgårds- och parkavfall får hanteras tillsammans med biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall, eller*
- 3. bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med skrymmande avfall av samma materialslag.**

Sådana föreskrifter får endast avse avfall där hanteringen leder till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna.

Kommunala föreskrifter för att få hantera bygg- och rivningsavfall tillsammans med annat skrymmande

Det finns en möjlighet för kommunen att meddela föreskrifter med stöd av 3 kap. 35 § punkt 3, som tillåter att skrymmande och bygg- och rivningsavfall hanteras tillsammans om de är av samma material, så som vanligen sker idag på återvinningscentraler och i samband med budad hämtning enligt 15 kap. 20 a § 2 miljöbalken. Avfall Sverige rekommenderar att kommuner gör detta *snarast* genom ett tillägg i avfallsföreskrifterna, för att underlätta en rationell insamling och hantering, samtidigt som utrymme på återvinningscentralerna kan sparas. Med reservation för att det eventuellt kan komma att underkännas vid en *mycket* strikt prövning av 15 kap. 44 § miljöbalken, menar Avfall Sverige att en sådan ändring inte behöver ställas ut eftersom den inte berör fastighetsinnehavarna och i praktiken är av begränsad omfattning.

Värt att notera är att paragrafen även kan tolkas som att kommunens behörighet att medge blandning av nämnda avfallsslag även omfattar verksamhetsavfall inom kommunen, men som inte nödvändigtvis ligger inom kommunens ansvar. Det är alltså kommunen som avgör om aktörer inom kommunen kan blanda bygg- och rivningsavfall med skrymmande kommunalt avfall av samma materialsort.

Samma uttryckliga möjlighet att blanda med skrymmande finns som sagt inte för deponiavfall, men Avfall Sverige kan konstatera att skrymmande avfall som inte kan återvinnas (genom de tre nämnda förfarandena) samtidigt ryms inom begreppet deponiavfall. Begreppen är överlappande, eftersom

skrymmande avser avfallets *storlek*, och *deponiavfall* avser avsaknad av återvinningsmöjlighet. Ett avfall kan förstås vara både och. På samma sätt kan bygg- och rivningsavfall som inte går att återvinna på nämnda sätt, vara deponiavfall. Sammantaget torde det inte innebära något praktiskt problem vid en rationell tolkning av förordningen, eftersom bygg- och rivningsavfall, skrymmande avfall och annat avfall som inte går att materialåtervinna, förberedas för återanvändning eller energiåtervinna (förbrännas), ju kan blandas i egenskap av ”deponiavfall”.

19 § Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska, utöver vad som gäller enligt andra bestämmelser i detta kapitel, på den plats där avfallet uppkom, sortera ut åtminstone följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall:

- 1. trä,*
- 2. mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten,*
- 3. metall,*
- 4. glas,*
- 5. plast, och*
- 6. gips.*

Kraven i första stycket gäller inte avfall som

- 1. utgörs av konstruktioner där ämnen eller föremål sammanfogats på ett sätt som gör att separering inte är tekniskt genomförbar med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling, eller*
- 2. är förorenade på ett sätt som gör att inblandning i det övriga utsorterade avfallet försvårar eller omöjliggör den lämpligaste behandlingen enligt avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken.*

Denna paragraf motsvarar gamla 3 kap. 10 §, men andra stycket är nytt. Detta på grund av att Naturvårdsverkets rätt att meddela föreskrifter för bygg- och rivningsavfall försvinner 1 oktober 2025 när 3 kap. 13 § slutar gälla. Undantagsföreskrifterna NFS 2020:7⁵ blir alltså ogiltiga från 1 oktober 2025, och Naturvårdsverket får rätt att upphäva föreskrifterna enligt nya 3 kap. 43 §. I stället har motsvarande regler lagts här, i 19 § andra stycket. I praktiken sker alltså inga ändringar för kommunen, eftersom reglerna bara förflyttats från föreskrift till förordning. För mer information om utsorteringskravet för bygg- och rivningsavfall, se Avfall Sveriges guide (obs. inte uppdaterad med avseende på de nya ändringarna).⁶

Observera att förberedelse för återanvändning är den högst prioriterade återvinningsmetoden, vilket ska gälla före utsortering efter material. Avfall som avses att förberedas för återanvändning bör enligt Avfall Sveriges bedömning inte behöva sorteras efter materialslag, utan kravet ska anses omfatta övrigt skrymmande avfall. Avfall Sverige anser att detta behöver förtydligas i vägledning.

33 § Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från kraven på utsortering och separat insamling av bygg- och rivningsavfall i 19 och 25 §§, om något av villkoren i 28 § första stycket är uppfyllt. En dispens ska gälla för en bestämd tid.

Denna paragraf motsvarar gamla 3 kap. 15 § utan några ändringar i sak, förutom andra stycket som säger att dispensen ska vara tidsbegränsad.

Se även nedan avsnitt om eftersortering av skrymmande kommunalt avfall som nämns i 4 kap. 8 §.

Avfall Sverige har tagit fram exempel till föreskrifter som kommuner kan använda och anpassa till sina lokala förhållanden. Förslag till handläggning och utformning av föreskrifterna hittar ni i bilaga 1.

⁵ <https://www.naturvardsverket.se/4ac542/globalassets/nfs/2020/nfs-2020-7.pdf>

⁶ [Guide #24 Bygg- och rivningsavfall under kommunalt ansvar](#)

3.2.9. Undantag för utsortering av visst textilavfall 3 kap. 16 §

16 § Kravet på utsortering av textilavfall i 2 § gäller inte om avfallet

1. består av strumpor eller underkläder,

2. är möjligt eller angripet av skadedjur, eller

3. är fläckigt, nedsmutsat, slitet eller trasigt så att det omöjliggör eller avsevärt försvårar förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning.

Den 1 oktober 2025 börjar ovanstående undantag från utsorteringskravet för textilavfall att gälla, vilket innebär att textilavfallet som listas i undantaget får läggas i restavfallet (eller i fraktionen energiåtervinning/brännbart på exempelvis ÅVC). Utsorteringskraven i avfallsförordningen är minimikrav. Bestämmelsen är enligt Avfall Sveriges bedömning inte ett nationellt förbud mot att det undantagna textilavfallet sorteras ut med övrigt textilavfall. Kommunen kan (som tidigare) gå längre i sina avfallsföreskrifter och/eller i sina anvisningar och rekommendationer på exempelvis ÅVC. Det beror på vilket avfall som kommunen och dess entreprenörer anser är lämpligt att återbrukas eller materialåtervinnas. Det kan därför vara olika i olika kommuner, beroende på hur de anser att de kan ta om hand avfallet. Vi går igenom de tre punkterna nedan.

1. består av strumpor eller underkläder

Undantaget för strumpor och underkläder gäller oavsett om textilavfallet är helt, rent, smutsigt, trasigt. Kommunen kan informera om att *alla* strumpor och underkläder ska läggas i restavfallet. Kommunen kan dock även välja att informera (eller föreskriva om) om att exempelvis rena och lätt trasiga strumpor och/eller underkläder får/bör (eller ska) läggas i textilavfallet. Det beror på om vissa typer av strump- eller underklädesavfall bedöms av kommunen och dess entreprenörer är lämpligt att återbruka (eller materialåtervinna).

2. är möjligt eller angripet av skadedjur, eller

Skadedjur kan exempelvis vara vägglöss, skabb eller pälsänger. Det har inte gjorts undantag för blött textilavfall, men det riskerar att snabbt bli möjligt och vara "potentiellt" möjligt. Därför borde textilavfall som varit blött en längre tid kunna räknas in här.

3. är fläckigt, nedsmutsat, slitet eller trasigt så att det omöjliggör eller avsevärt försvårar förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning.

Allt som är otvättat, har fläckar, är slitet eller trasigt är *inte* automatiskt undantaget här. Här görs endast undantag för textilavfall som är så kraftigt fläckigt/smutsigt/trasigt att det inte går att ens materialåtervinna. Var gränsen går beror på vilken möjlighet kommunen (eller annan ansvarig) har att förbereda för återanvändning eller materialåtervinna. Det beror i sin tur på tillgängliga entreprenörer, kostnader, teknikutvecklingen och utbyggnaden av återvinningsbranschen. Svårigheter i arbetsmiljön p.g.a. alltför smutsigt och omfattande textilavfall bör kunna vägas in eftersom det kraftigt försvårar sorteringen och därmed även återanvändning och materialåtervinning. Kommunen måste alltså avgöra var gränsen går för det kommunala textilavfallet och kommunicera detta. Därför kan gränsen se olika ut i olika kommuner.

Det finns inget undantag från utsorteringskravet för textilier från Shein/Temu och eller annat textilavfall som eventuellt kan innehålla farliga ämnen. Naturvårdsverket har dock möjlighet att meddela undantag från utsorteringskravet med stöd av 3 kap. 3 §. Kommunen kan ge möjlighet till (eller föreskriva om) särskild utsortering av sådant. Kommunen kan även sortera ut det i efterhand och då får det, som tidigare, i form av rejekt energiåtervinnas. POPs-förordningen (förordning (EU) nr 2019/1021) kräver att avfall som innehåller PFAS etc. över vissa halter ska destrueras.

Avfall Sverige vill förtydliga följande med avseende på rapportering m.m. Separat insamlat textil ska liksom tidigare rapporteras enligt 4 § pkt 7 Naturvårdsverkets föreskrifter

om lämnande av uppgifter om kommunalt avfall (NFS 2020:10), vilket innebär att det bör vägas.

Textilavfall som är undantaget kravet på separat utsortering hänvisas till övrigt energijåtervinning/brännbart och behöver alltså inte vägas innan det slängs. Kommunerna ska, liksom tidigare, kunna lämna in tillgängliga uppgifter utifrån eventuellt genomförda plockanalyser av restavfall (blandade) och grovavfall (skrymmande) enligt 6 § föreskrifterna.

Vad gäller textilavfall ser inte Avfall Sverige att felsorteringsavgifter är lämpliga, eftersom det kan bli svårt att bevisa att det som lades in i restavfallet var sådant som ska sorteras ut och inte ett undantaget textilavfall.

Observera att textilavfall som är farligt avfall, exempelvis trasor med spillolja, även fortsättningsvis ska samlas in som farligt avfall, inte som textilavfall.

3.2.10. Utsortering av elavfall 3 kap. 18 §

18 § /Upphör att gälla U:2027-02-18/ Den som har avfall som innehåller eller utgörs av elektrisk eller elektronisk utrustning ska sortera ut det och hantera det skilt från annat avfall på ett sätt som underlättar återvinning eller annan hantering som är godtagbar från miljösynpunkt. Därefter ska avfallsinnehavaren lämna det till en producent, en kommun eller till en sådan producentansvarsorganisation som avses i förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning, om producenten, kommunen eller producentansvarsorganisationen har en skyldighet att ta emot avfallet.

Ett batteri som är inbyggt eller på något annat sätt ingår i elektrisk eller elektronisk utrustning ska avlägsnas innan utrustningen lämnas enligt första stycket, om det kan avlägsnas på ett enkelt sätt.

Andra bestämmelser om skyldighet för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elektrisk och elektronisk utrustning finns i förordningen om producentansvar för elutrustning.

Eftersom 18 § berör elavfall och batterier med grund i EU-lagstiftning avser Avfall Sverige att återkomma angående detta separat.

3.2.11. Utsortering av läkemedelsavfall 3 kap. 20 §

20 § Den som har utsorterat läkemedelsavfall ska lämna det till en producent enligt förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.

Om läkemedelsavfallet är farligt avfall ska det lämnas till kommunen på det sätt som anges i 5 § första stycket 1.

Avfall Sverige menar att denna paragraf kan leda till missuppfattningar på grund av sin formulering. Korrekt är det som står 15 kap. 20 § miljöbalken om det kommunala ansvaret och i 4 § i förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel (FPL):

4 § En producent ska utan ersättning ta hand om avfall som

- 1. utgörs av läkemedel,*
- 2. uppkommit hos hushåll, och*
- 3. lämnas av allmänheten till producenten.*

Skyldigheten enligt första stycket gäller inte farligt avfall.

Nya 20 § avfallsförordningen skulle kunna missuppfattas som att kommunen har ansvar för allt farligt läkemedelsavfall, inte bara kommunalt avfall (d.v.s. framför allt hushållens). Avfall Sverige antar att syftet inte var att göra någon ändring av avfallsansvaret. En sådan tolkning skulle nämligen innebära en stor förändring i kommunens ansvar. Regeringen får endast under de förutsättningar som anges i 15 kap. 22 § miljöbalken föreskriva om att kommunen ska ansvara för att annat avfall än sådant som avses i 20 § behandlas och transporteras från den fastighet där avfallet finns. Sådana

särskilda förutsättningar föreligger inte. En sådan tolkning vid av paragrafen är därför inte korrekt, utan den ska läsas med de begränsningar som finns i 15 kap. 20 § miljöbalken och FPL.

3.2.12. Separat insamling av utsorterat avfall 3 kap. 25 §

*25 § Den som samlar in avfall som har sorterats ut enligt 2 § 1-8 och 11-14 ska samla in avfallet separat i syfte att avfallet ska förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas.
Den som samlar in avfall som har sorterats ut enligt 2 § 9, 10, 15 och 16 ska samla in avfallet separat.*

Denna paragraf samlar flera tidigare paragrafer som sa att avfall som sorterats ut separat, också ska samlas in separat. Den förtydligar också att de flesta avfallsslag också ska samlas in separat **med syfte** att förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas. Detta betyder, precis som tidigare, inte att avfallet **måste** materialåtervinnas eller förberedas för återanvändning.

De avfallsslag som syftas på i första stycket, som behöver samlas in separat **med syfte** att förberedas för återanvändning eller för att materialåtervinnas, är 1-8 och 11-14 i 2 §, dvs. bioavfall, förpackningsavfall, skrymmande kommunalt avfall, textilavfall, returpapper, elavfall, förbrukade batterier, bygg- och rivningsavfall, uttjänta fiskeredskap, spillolja samt uttjänta bilar och däck.

De avfallsslag som syftas på i andra stycket, som "bara" behöver samlas in separat men inte i syfte att materialåtervinnas eller förberedas för återanvändning, är 9, 10, 15 och 16 i 2 §, dvs. farligt avfall, läkemedelsavfall, restavfall och deponiavfall. Dessa avfall kan alltså gå direkt till energiåtervinning eller deponering, om det är den bästa behandlingen.

3.2.13. Insamling av returpapper 3 kap. 26 §

26 § Kommunen ska se till att det returpapper som har samlats in enligt 2 § 5 hanteras så att det blir lätt att materialåtervinna returpapperet.

Denna paragraf torde vara överflödig. Den motsvarar gamla 4 kap. 7 a §, vilket är lite märkligt när den är till sitt innehåll väldigt lik nya 3 kap. 25 § första stycket. Man hade kunnat tänka sig att även denna paragraf skulle absorberas in i 25 §.

Gamla 3 kap. 3 § försvinner (3 § *Den som innehar returpapper ska sortera ut det från annat avfall och lämna returpapperet till det system för insamling av utsorterat returpapper som kommunen tillhandahåller*), eftersom den motsvaras av 2 kap. 2 § femte punkten, 5 § och 6 §.

Definitionen av returpapper har för övrigt inte ändrats och kvarstår i 1 kap. 10 § (kommunalt avfall som utgörs av tidningar eller tidningspapper).

3.2.14. Tillsynsmyndigheten får ge dispens från utsorteringskrav till fastighetsägare och verksamheter 3 kap. 27 §

27 § Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet ge en fastighetsägare eller en verksamhet dispens från kravet på utsortering av bioavfall, förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall, om
1. det skulle leda till ett återvinningsresultat som är kvalitetsmässigt jämförbart med det som uppnås vid utsortering,
2. det inte leder till det bästa miljömässiga resultatet på grund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsslagen, eller
3. det skulle medföra oskäligen ekonomiska kostnader enligt 30 §.
En dispens ska ges för ett eller flera avfallsslag och ska gälla för en bestämd tid.

För bioavfall, förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall kan enskilda (fastighetsägare och verksamheter) ansöka om dispens hos sin tillsynsmyndighet för att slippa sortera ut

avfallsslagen separat. Tillsynsmyndighet är kommunal nämnd eller länsstyrelsen, se bl.a. 26 kap. 3 § miljöbalken och 2 kap. 30 § 3 miljötillsynsförordningen (2011:13). Lägg märke till sista stycket, att dispensen ska ange avfallsslag och vara tidsbegränsad.

3.2.15. Naturvårdsverkets får ge dispens från krav på separat insamling till kommun och producentansvarsorganisation 3 kap. 28-29 §§

28 § Naturvårdsverket får i det enskilda fallet ge en kommun eller en producentansvarsorganisation dispens från kravet på separat insamling av bioavfall, förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall, om

- 1. det skulle leda till ett återvinningsresultat som är kvalitetsmässigt jämförbart med det som uppnås vid separat insamling,*
- 2. det inte leder till det bästa miljömässiga resultatet att samla in avfallet separat på grund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsslagen,*
- 3. det med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling inte är tekniskt genomförbart att samla in avfallet separat, eller*
- 4. den separata insamlingen skulle medföra oskäliga ekonomiska kostnader enligt 30 §.*

En dispens ska

- 1. ges för ett eller flera avfallsslag,*
- 2. gälla för en bestämd tid,*
- 3. avse geografiska områden eller grupper av fastigheter eller verksamheter, och*
- 4. innehålla villkor om hur insamling av avfallet i stället ska ske.*

Naturvårdsverket ska vid prövningen av en ansökan om dispens enligt första stycket 3 beakta god praxis för separat insamling av avfall och annan utveckling inom avfallshanteringen.

29 § Om det finns ett beslut om dispens från separat insamling ska utsortering i stället göras på ett sätt som möjliggör en insamling enligt beslutet.

För bioavfall, förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall kan kommuner och producentansvarsorganisationer ansöka om dispens hos Naturvårdsverket för att slippa sortera ut avfallsslagen separat. Lägg märke till andra stycket punkt 2, att dispensen ska vara tidsbegränsad.

Eftersom föreskrifterna om generella undantag för bioavfall ska upphöra är det viktigt att kommuner som inte klarar av separat insamling av bioavfall, eller ser att det behövs undantag från kravet på separat utsortering och insamling av matavfallet inom exempelvis isolerade och glest befolkade fjällområden eller öar, ansöker om dispens för detta. Avfall Sverige menar att dispenshandläggning i stället för undantag genom generella föreskrifter är en onödig administrativ börda för både kommuner och Naturvårdsverket, och avser att gå vidare med detta.

Villkoren i första stycket denna paragraf ska också uppfyllas för dispenser gällande avskiljande av förpackningsinnehåll respektive utsortering och separat insamling av bygg- och rivningsavfall, se 3 kap. 31 § respektive 3 kap. 33 §.

3.2.16. Tillsynsmyndigheten ska skicka dispensbeslut till Naturvårdsverket 3 kap. 34 §

34 § Tillsynsmyndigheten ska senast den 31 mars varje år till Naturvårdsverket skicka en sammanställning av beslut om dispenser från kravet på separat insamling som har fått laga kraft under föregående år.

Denna paragraf avser statistikinsamling från tillsynsmyndigheterna och påverkar inte kommunens avfallsverksamhet.

3.2.17. Fastighetsnära insamling och undantag 1 kap. 8, 3 kap. 36-37 §§

1 kap. 8 § fastighetsnära insamling: insamling av avfall från en fastighet där avfall produceras, eller om insamling från fastigheten inte är möjlig med hänsyn till trafiksäkerheten eller till fastighetens utformning eller lokalisering, insamling av avfall från en plats så nära fastigheten som möjligt, dock högst 400 meter från gränsen till fastigheten.

3 kap. 36 § Kommunen ska fastighetsnära samla in följande avfall som kommunen ansvarar för:

- 1. livsmedels- eller köksavfall,*
- 2. förpackningsavfall som ska samlas in enligt 6 kap. förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, och*
- 3. restavfall.*

Avfallsslagen ska samlas in från en och samma plats. För flerbostadshus får kommunen och fastighetsägaren komma överens om att olika avfallsslag ska hämtas på olika platser. Kommunen får samla in även annat avfall fastighetsnära.

Första stycket 1 gäller inte ätligt fett eller ätlig olja.

1 kap. 8 § och 3 kap. 36 § avfallsförordningen (fastighetsnära insamling)

I 1 kap. 8 § avfallsförordningen regleras det inte några krav på att komma överens med fastighetsinnehavaren om en alternativ plats eller att genom beslut anvisa plats inom 400 meter om hämtning inte kan ske från fastigheten. Men för att få en fastighetsinnehavare att lämna avfall vid en sådan alternativ plats krävs det ändå en överenskommelse eller ett beslut.

Grunderna för att komma överens om alternativ plats eller att genom beslut anvisa plats är desamma som tillämpas sedan tidigare⁷.

Det finns inte några formkrav för nämnda överenskommelser, och något avtal som reglerar överenskommelsen behöver inte upprättas. Om något eller några av undantagen i 3 kap. 37 § avfallsförordningen är uppfyllda kan fastighetsinnehavaren själv föreslå en alternativ plats inom 400 meter, som kommunen kan godta att verkställa hämtning från. Fastighetsinnehavaren behöver i en sådan situation se till att skaffa sig rådighet över att hämtning kan ske från en annan plats än från fastigheten. Det behöver inte vara kommunen som gör en sådan överenskommelse, utan den kan göras mellan kommunalt bolag eller upphandlad eller auktoriserad privat utförare och fastighetsinnehavaren. Avfall Sverige rekommenderar att kommunens avfallsorganisation gör en skriftlig notering om överenskommelsen, som arkiveras i organisationens arkiv samt att notering görs i kundsystemet.

Det kan också vara så att kommunens avfallsorganisation själv gör bedömningen att det, för en enskild fastighet eller för ett helt område, inte är möjligt att hämta från de fastigheter där avfallet produceras och att något av skälen i paragrafen är uppfyllda. I det fallet kan kommunen antingen göra en överenskommelse om annan plats inom 400 meter med berörda fastighetsinnehavare (enskild fastighet eller flera fastigheter) eller om fastighetsinnehavarna inte går med på en sådan överenskommelse genom beslut anvisa gemensamma plats/platser för avlämnande av avfall inom 400 meter.

Alternativt i avfallsföreskrifterna reglera att för fastigheter/områden/hämtningsområden med vissa förutsättningar (t.ex. att viss minsta vägbredd inte föreligger) sker hämtning vid gemensamma insamlingsplatser inom 400 meter från de fastigheter där avfall produceras. Kommunens avfallsorganisation får sedan rikta information till t.ex. fastighetsinnehavare om att avlämnande av

⁷ Se Avfall Sveriges underlag för avfallsföreskrifter, rapport 2017:1 samt guide nr. 7 om anvisning av plats.

avfall för område X sker på plats Y.

Det är oklart vad som gäller om det endast går att samla in inom ett avstånd som något överstiger 400 meter, t.ex. 500 meter, men det inte samtidigt handlar om att förutsättningar för undantag enligt 3 kap. 37 § avfallsförordningen är uppfyllda. Eftersom kommunen (med utgångspunkt i 15 kap. 20 a § miljöbalken) har en generell skyldighet att borttransportera avfall till skydd för människors hälsa och miljön (som lyder under kommunalt avfallsansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken och krav meddelade med stöd av 15 kap. 22 § miljöbalken, såsom kommunal insamling av förpackningsavfall enligt förpackningsförordningen) är det Avfall Sveriges bedömning att kommunen i en sådan situation ändå behöver komma överens om en alternativ plats eller anvisa plats genom beslut för att kunna verkställa skyldigheten att borttransportera avfallet.

37 § En kommun får samla in avfall på en upphämningsplats som inte är fastighetsnära i de delar av en kommun

- 1. som är glest befolkade,*
- 2. där det finns ensligt belägna fastigheter,*
- 3. där det saknas farbar väg eller lämplig tilläggningsplats,*
eller
- 4. där det finns andra omständigheter som gör det synnerligen svårt att ordna fastighetsnära insamling.*

Kommunen och en fastighetsägare får, under förutsättning att någon av omständigheterna i första stycket är uppfyllda, komma överens om en plats så nära fastigheten som möjligt där avfallet ska hämtas. För flerbostadshus får de komma överens om att olika avfallsslag ska hämtas på olika platser.

Om kommunen och fastighetsägaren inte kan komma överens, ska kommunen besluta om en upphämningsplats. Av beslutet ska det framgå var avfallet ska samlas in och om upphämningsplatsen är enskild eller gemensam för flera fastigheter.

Regeringen har gjort justeringar i 3 kap. 37 § avfallsförordningen jämfört med remissversionen av bestämmelsen. Avfall Sverige hade synpunkter på utformningen av förslaget till bestämmelse i remissversionen. I remissversionen angavs ”besluta att anvisa en upphämningsplats” och Avfall Sverige påpekade att det är en alltför precis skrivning. Det har i den beslutade versionen av bestämmelsen ändrats till ”besluta om en upphämningsplats”. Förutsättningarna för undantag har reglerats i fyra punkter.

Första stycket 1 punkten ”som är glest befolkade”:

Begreppet ”glest befolkade” är inte närmare definierat i bestämmelsen. Begreppet kan härledas till ramdirektivet 2008/98/EG om avfall⁸. I direktivets preambel (skälen till direktivet) återfinns i skäl 42 en skrivning om att medlemsstaterna bör tillåtas frågå den allmänna skyldigheten att samla in avfall separat t.ex. om separat insamling av särskilda avfallsflöden i isolerade och glest befolkade områden orsakar negativ miljöpåverkan som inte uppvägs av de samlade miljövinster eller medför oskäliga ekonomiska kostnader. Notera att det i direktivet alltså handlar om undantag från kravet på separat insamling medan glest befolkade i 3 kap. 37 § har använts som skäl för att inte samla in avfall fastighetsnära.

Som stöd till tolkning vad som kan anses utgöra ”glest befolkat” finns det några utgångspunkter att ta fasta på:

⁸ Ändringsdirektiv 2018/851/EU till direktivet 2008/98/EG om avfall.

- När det gäller regionalt stöd från EU räknas områden i Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten Västra Götaland, Värmland och Gävleborg som förhandsdefinierade s.k. c-områden med färre än 12,5 invånare per kvadratkilometer⁹.
- Tillväxtverket ansvarar för att definiera landsbygd och stad. Tillväxtverket delar in kommunerna i sex olika kommuntyper¹⁰:
 1. Storstadskommuner (Storstadskommuner),
 2. Tåta blandade kommuner (Tåta kommuner nära en stad),
 3. Glesa blandade kommuner (Tåta kommuner avlågset belågna),
 4. Tåtortsnåra landsbygds kommuner (Landsbygds kommuner avlågset belågna),
 5. Glesa landsbygds kommuner (Landsbygds kommuner avlågset belågna),
 6. Mycket glesa landsbygds kommuner (Mycket glesa landsbygds kommuner).

Tillvåxtverket har också aggregerat 1-6 till tre kommuntyper:

1. Storstadskommuner,
2. Blandade kommuner,
3. Landsbygds kommuner.

Mot bakgrund av vad som anges ovan skulle man eventuellt kunna göra bedömningen att alla kommuner som innefattas i förteckningen ovan i relation till regionalt stöd år glest befolkade. Men ett sådant ställningstagande ligger antagligen inte i linje med syftet med det generella kravet på fastighetsnåra insamling som huvudregel. Dessutom anges det i 3 kap. 37 § att kommunen fr samla in avfall på en upphåmtningsplats som inte år fastighetsnåra i de delar av en kommun som år glest befolkade.

Dock finns det säkerligen fler glest befolkade områden i de kommuner i de ln som listas i förteckningen om regionalt stöd samt i Tillvåxtverkets definierade kommuntyperna 3-6 ovan.

Eftersom det i 3 kap. 37 § avfallsförordningen inte ges närmare vägledning avseende vad som ska anses utgöra glest befolkade kommer det ytterst att bli en fråga fr rttstillåmpningen vad som ska avses med "glest befolkade".

Första stycket 2 punkten "dår det finns ensligt belågna fastigheter":

Rekvisitet "isolerade" i remissversionen har ersatts av "ensligt belågna". Avfall Sverige anser att "ensligt belågna" år tydligare ån "isolerade". Detta undantag innebår att det i ett område/del av kommunen som inte i sig år glest befolkat kan finnas fastigheter som år ensligt belågna och för vilka kommunen kan tillåmpa undantag från kravet på fastighetsnåra insamling. Det år Avfall Sveriges bedömning att det t.ex. skulle kunna handla om en fastighet som kråver en extra lång framkrningsvå for att kunna hämta avfall.

Första stycket 3 punkten "dår det saknas farbar vg eller låmplig tillåggningsplats":

Rekvisitet "dår det saknas farbar vg" innebår en kodifiering av den ordning fr begrånsningar fr frutsåttningar fr kommunen att borttransportera kommunalt avfall och annat avfall under kommunalt ansvar som har tillåmpats sedan många år.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_21_6834, Besökt 25-09-12. Det finns åven områden i Södermanland, Östergötland, Kronoberg, Kalmar, Blekinge, Skåne, Dalarna, Gåvleborg, Gotland, Örebro, Våstmanland, Jönköping och Våstra Götaland som har utsetts till icke förhandsdefinierade c-områden.

¹⁰

<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikomregionalutveckling/regionalaindelningar/staderochlandsbygder.1844.html>, Besökt 25-09-12.

Det har inte tidigare funnits någon reglering av avsaknad av farbar väg som förutsättning för att inte behöva hämta avfall från en fastighet där avfall produceras. Men domstolarna har vid flertal prövningar i underinstans och några i överinstans¹¹ inte ifrågasatt den grundläggande förutsättningen att en väg är farbar för att avfall ska kunna borttransporteras.

Kommunens skyldighet att hämta avfall överallt i kommunen är inte ovillkorlig. Att transportvägen är framkomlig eller farbar är som utgångspunkt fastighetsägarens ansvar. Fastighetsägaren kan inte befrias från sin skyldighet att överlämna avfallet genom att inte uppfylla skyldigheten att ordna farbar väg, oavsett vem som är väghållare.

Vad som ska anses som farbar väg framgår varken av definitioner i lag eller av Trafikverkets föreskrifter. *Generellt bestäms farbarheten av det hämtningsfordon som används för området.* Trafikverket rekommenderar dock att all vägmöblering som kan hindra att hämtningsfordonen kommer fram är undanröjd, vilket innefattar trädgrenar, stolpar, m.m. Av betydelse för framkomligheten är också möjligheten för hämtningsfordonet att vända tillbaka från fastigheten eller den sträcka fordonet tvingas backa på.

Eftersom kommunen beslutar hur det kommunala avfallsansvaret enligt 15 kap. miljöbalken (och andra krav såsom kommunal insamling av förpackningsavfall enligt förpackningsförordningen) ska verkställas är det kommunen som beslutar om hur borttransporten ska ske, d.v.s. bland annat vilka fordon som ska användas. Om en aktuell väg inte är farbar för de fordon som kommunen använder har inte kommunen någon formell skyldighet att trafikera den aktuella vägen. Kravet på fastighetsägaren i avfallsföreskrifterna att hålla enskild väg i farbart skick uppställs framför allt för att kommunen inte ska vara skyldig att trafikera alla vägar i kommunen oavsett dessa vägars skick. Om kommunen skulle vara skyldig att trafikera alla vägar skulle kommunen kunna bli skadeståndsskyldig om kommunen tvingades köra in på en väg med dålig farbarhet och denna väg då kördes sönder. Det föreligger inte någon ovillkorlig rätt för fastighetsägaren att kommunen ska hämta avfall vid fastighetsgränsen. Kommunens skyldighet i enlighet med den kommunala renhållningsskyldigheten i 15 kap. 20 a § miljöbalken är att säkerställa att hushållsavfall borttransporteras om det behövs för att tillgodose skydd för människors hälsa och miljön samt enskilda intressen. I 15 kap. 20 § anges visserligen att ”kommunen ska transportera bort avfallet från den fastighet där avfallet finns”, men detta ska inte tolkas som att kommunen alltid ska hämta vid den enskilda fastigheten.

Om kommunen t.ex. genom beslut har anvisat plats så finns avfallet vid den anvisade platsen och då är det därifrån som kraven på borttransport inträder (om beslutet inte upphävs eller ändras efter överprövning).

Om det i avfallsföreskrifterna har angivits att kommunen kan anvisa plats för hämtning av avfall är det en möjlighet som kommunen kan utnyttja oberoende av att det anges att hämtning sker vid fastighetsgränsen. Kommunen kan således välja att anvisa plats för att t.ex. få en mer rationell borttransport av avfall även om det t.ex. inte föreligger något akut arbetsmiljöproblem. Självklart måste dock ett sådant beslut motiveras med tydliga grunder för beslutet.

¹¹ Jfr. särskilt Mark- och miljööverdomstolens (MÖD) dom i mål nr. M 11233-19 där MÖD för första gången prövade frågan om anvisning av plats och där domstolen konstaterade att det tom. föreligger en skyldighet att anvisa plats om hämtning inte kan ske från fastigheten (och förutsättningar för att komma överens därmed inte föreligger, Avfall Sveriges kommentar). Innebörden av domen är att kommunen i första hand ska flytta hämtplatsen genom att anvisa en plats och att kommunen inte har någon generell skyldighet att anpassa de fordon som används för att kunna komma fram (i alla fall inte när det gäller borttransport av kärn- och säckavfall. Avseende borttransport av slam från enskilda avlopp blir saken en annan eftersom det ju inte går att flytta på de anläggningar som får nyttjas och som genererar avloppsfractioner som kräver borttransport).

Avfallsföreskrifterna är bindande normföreskrifter och de krav som kommunen reglerar gentemot fastighetsinnehavare i föreskrifterna är bindande gentemot denne, om det inte genom beslut har meddelats någon dispens. Kravet i avfallsföreskrifterna på att enskilda vägar ska hållas i farbart skick (krav på farbarhet av allmänna vägar behöver inte regleras i avfallsföreskrifterna eftersom allmänna vägar lyder under väglagens krav) är alltså framför allt en skyddsregel för kommunen, att inte behöva trafikera vägar som inte håller farbart skick. Det är kommunen som har tolkningsföreträdet för när en väg är farbar eller ej utifrån den typ av fordon m.m. som används för hämtningsområdet (se vidare 20 § Rapport 2017:1 s. 8, med kommentarer). Avfall Sverige och SKR rekommenderar i underlaget för avfallsföreskrifter 2017:1/Cirkulär 07:20 att det är kravet på farbar väg som sådant som regleras, utan mer specifika krav på viss bredd, fri höjd, bärighet etc. Detta eftersom kommunens skyldighet att borttransportera hushållsavfall, enligt huvudregeln, ändå inte upphör om vägen inte är farbar utan hämtningen måste då lösas på annat sätt. För kärl- och säckhämtning genom att antingen ingå en frivillig överenskommelse med fastighetsinnehavaren om alternativ plats eller genom beslut anvisad plats inom rimligt avstånd från fastighetsgränsen. I 15 kap. 20 § miljöbalken regleras alltså kommunens skyldighet att borttransportera hushållsavfall. Där finns sedan år 2016 en skrivning om att borttransport ska ske ”från den fastighet där avfallet finns”. Detta ska dock inte tillämpas bokstavligen, vilket också konstateras i en dom (mål nr M 7268-18, bifogas) från Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt (som rörde Danderyd):

Av 15:20 2 st. MB framgår att kommunen, under vissa förutsättningar, ska transportera bort hushållsavfall (dvs. numera kommunalt avfall och annat avfall under kommunalt avfallsansvar) från de fastigheter inom kommunen där hushållsavfallet finns. Bestämmelsen tillkom genom att tidigare 15:8 1 st. och 17 § slogs samman för att ge en samlad bild av ansvaret. En skillnad var att det i den nu gällande bestämmelsen, men inte i någon av de tidigare bestämmelserna, angavs att avfallet skulle transporteras från fastigheterna. Någon förändring av ansvarets omfattning var dock inte avsedd (se prop. 2015/16:166 s.71-72). Det anförda innebär att miljöbalken inte uppställer något krav på att kommunen ska hämta hushållsavfall inom fastigheten.

Domstolen gör ett viktigt klarläggande angående innebörden av 15 kap. 20 § miljöbalken i relation till de tidigare motsvarande bestämmelserna 15 kap. 8 § 1 st. och 17 § miljöbalken i det att någon förändring i ansvarets omfattning inte var avsedd när bestämmelserna överfördes till 15 kap. 20 § miljöbalken (sedan år 2020 15 kap. 20 a § miljöbalken).

Mot bakgrund av det av nu av regeringen beslutade kravet på fastighetsnära insamling av restavfall, livsmedels- eller köksavfall (”matavfall”) och förpackningsavfall kan det konstateras att det nu har reglerats gränser för vad som avses med ”den fastighet där avfallet finns” genom för det första definitionen av fastighetsnära insamling i 400 meter (se 1 kap. 8 § avfallsförordningen). D.v.s. för att utgöra fastighetsnära insamling ska avfallet ”finnas” inom 400 meter från fastigheten.

För det andra har det alltså genom regeringens beslutade reglering reglerats vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att undantag från kravet på fastighetsnära insamling ska föreligga (dvs. undantagen i 3 kap. 37 § avfallsförordningen). Om något av undantagen i den bestämmelsen är uppfyllda ”finns” alltså avfallet på en upphämningsplats meddelad med stöd av den bestämmelsen.

Avsaknad av tilläggningsplats:

Avsaknad av tilläggningsplats som förutsättning för undantag är en viktig aspekt för landets skärgårdskommuner med hushåll på öar där det genereras kommunalt avfall och annat avfall under kommunalt avfallsansvar.

Saknas det tilläggningsplats föreligger alltså grund för att åberopa undantag från kravet på fastighetsnära insamling. Det är Avfall Sveriges bedömning att "avsaknad av tilläggningsplats" måste förstås som tilläggsplats för det fartyg som kommunen skulle ha behövt nyttja för att kunna borttransportera avfall från den aktuella ön. Oavsett om det handlar om en tilläggningsplats för ett fartyg som transporterar en sopbil eller ett fartyg som tex. med kran tömmer behållare på en kaj eller brygga.

Avsaknad av tilläggningsplats innebär, precis som avseende de andra undantagen i 3 kap. 37 § avfallsförordningen, att det behöver göras en överenskommelse om en alternativ hämtningsplats eller genom beslut meddelas annan plats. När det är lämpligt kommer den överenskomna eller anvisade platsen vara en plats i närheten av den brygga där fastighetsinnehavarna på en ö lägger till med sina egna båtar och som är farbar för de fordon som kommunen använder för borttransport av avfall (typiskt sett fastlandet eller en annan ö med broförbindelse).

Första stycket 4 punkten "där det finns andra omständigheter som gör det synnerligen svårt att ordna fastighetsnära insamling":

Genom regleringen av den fjärde punkten ges det möjlighet för den enskilda kommunen att motivera skäl för undantag från kravet på fastighetsnära insamling i andra fall än de situationer som regleras i punkterna 1-3.

Andra stycket:

Att göra enskilda överenskommelser med varje fastighetsinnehavare blir väldigt tungrott och synes inte heller vara vad som avses. Det finns inte några formkrav för överenskommelser om alternativa platser. Även ett meddelande från kommunen eller kommunens avfallsorganisation om en alternativ plats, där fastighetsinnehavaren inte invänder, innebär att det finns en överenskommelse om en alternativ plats.

Avfall Sverige anser det är omotiverat begränsande med att kräva hämtning på en och samma plats för andra fastigheter än flerbostadshus, d.v.s. framför allt småhus och fritidshus. Även för småhus kan det ju vara så att det finns en lämplig hämtningsplats för insamling av mat- och restavfall, men inte för förpackningsavfall som dessutom av miljö- och hälsoskyddsskäl kan hämtas mer sällan. Risken med kravet på en plats, är att anvisad plats hamnar på ett längre avstånd från boendet: om insamlingen av förpackningsavfall inte får plats, flyttas även insamlingsplatsen för matavfallet och restavfallet längre bort från bostäderna. Detta är inte rationellt och kommer att bli mycket svårt att motivera för fastighetsägarna, som tvingas gå längre med matavfallet bara för att lagstiftaren anser att det måste hämtas på samma plats som förpackningsavfallet.

Begreppet "plats" bör tolkas brett. För system med flerfackskärl (2-fack eller 4-fack) normerar dock själva insamlingssystemet huruvida det går att trafikera den enskilda fastigheten eller ej, och för en god sortering är bedömningen att kommunen generellt vill att alla kärlen är placerade på samma plats. Med den typen av system kommer i många fall ändå alla kärl i systemet att flyttas till samma plats om det inte går att trafikera den enskilda fastigheten.

Tredje stycket:

Avfall Sverige anser att det är bra att regeringen ändrat till "beslut om upphämtningsplats". Även fullmäktiges beslut om avfallsföreskrifter är ett beslut. Det är därför Avfall Sveriges bedömning att bestämmelsen kan tillämpas på det sättet att det i avfallsföreskrifterna regleras vilka platser som ska användas i de fall kommunen har bedömt att förutsättningar för undantag föreligger. Det innebär t.e.x. att kommunen exempelvis för glest befolkade områden kan reglera hur hämtning ska ske där (exempelvis genom gemensamma insamlingsplatser). Jämför med den ordning som många kommuner i Dalarna tillämpar med centrala uppsamlingsplatser (CUSP). Avseende undantagen

”ensligt belägna fastigheter” (punkten 2), ”där det saknas farbar väg eller lämplig tilläggningsplats” (punkten 3) eller ”där det finns andra omständigheter som gör det synnerligen svårt att ordna fastighetsnära insamling” (punkten 4) lämpar det sig bättre med beslut om anvisning av plats i de enskilda fallen och inte genom reglering i avfallsföreskrifterna.

Avfall Sverige konstaterar att ”beslut om upphämningsplats” motsvarar ”beslut om anvisning av plats” och den ordning som har etablerats avseende detta. D.v.s. att kommunen för att kunna verkställa sin skyldighet att borttransportera kommunalt avfall och annat avfall under kommunalt ansvar (jfr. kommentaren till 1 kap. 8 § avfallsförordningen i avsnitt 3.1 ovan) i föreliggande fall behöver besluta om en alternativ plats för avlämnande av avfall.

När det gäller insamling av förpackningsavfall vid ”beslutade upphämningsplatser” är det Avfall Sveriges bedömning att kommunens avfallsorganisation behöver fastställa vilka fastigheter som hänvisas till uppsamlingsplatser i syfte att kunna begära ersättning från Naturvårdsverket för sådan insamling. Som framgår av bestämmelsen ska alltså kommunen också i beslutet ange om upphämningsplatsen är enskild eller gemensam för flera fastigheter.

Om det handlar om en upphämningsplats för *en* fastighet är det Avfall Sveriges bedömning att det behöver meddelas ett beslut anvisad plats i det enskilda fallet. Avfallsföreskrifterna reglerar generella och gemensamma krav för avfallshanteringen och det skulle vara främmande att genom dem besluta om vilka förhållanden som ska gälla för en enskild fastighet. Detsamma om det gäller ett mindre antal fastigheter som ska anvisas en beslutad upphämningsplats.

Om det däremot handlar om ett område / ett hämtningsområde / en kommundel som ska tillhandahållas insamling genom uppsamlingsplatser är det Avfall Sveriges bedömning att det lämpar sig att genom avfallsföreskrifterna besluta om den typen av insamling.

Avfall Sverige anser att bestämmelserna om hur plats ska bestämmas innebär en onödig detaljreglering av handläggningen, särskilt i jämförelse med den tidigare regleringen och praxis om exempelvis anvisad plats och avlämnande av avfall inom rimligt avstånd från fastigheten. Jämför nuvarande reglering av den kommunala skyldigheten att borttransportera avfall under kommunalt ansvar. Avfall Sverige förstår dock att regeringen behöver precisera vilka förutsättningar som ska gälla när krav på FNI inte gäller i relation till ersättningen för FNI av förpackningsavfall. Det är dock inte önskvärt att ersättningsfrågan ska styra kommunens avfallsinsamling till denna grad.

Det är den enskilda kommunen som gör bedömningen av huruvida någon eller flera av förutsättningarna för undantag föreligger. Eftersom det handlar om undantag som åberopas av kommunen görs det inte någon prövning i det enskilda fallet av förutsättningarna för undantag. Precis som när det gäller de tidigare gällande undantagen för separat insamling av bioavfall rekommenderar Avfall Sverige att kommunen dokumenterar de ställningstaganden som görs avseende om förutsättningar för undantag föreligger och vilka fastigheter som berörs och arkiverar ställningstagande i kommunens avfallsorganisations arkiv samt förstås uppdaterar de kundsystem som nyttjas med vilka fastigheter där kommunens avfallsorganisation har gjort bedömningen att förutsättningen för undantag föreligger.

Ärendehanteringen när det gäller undantag från fastighetsnära insamling är oreglerad, förutom de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900) och kommunallagen (2017:725) samt miljöbalkens regler angående överklagande.

Man kan generellt tänka sig följande rutin:

1.a. Kommunen får invändningar från fastighetsägare om att det inte går att ordna separat utsortering av förpackningsavfall på fastigheten (detta är alltså i det läget endast ett påstående).

b. Alternativt kan det ju vara så att kommunen har inventerat svåra fastigheter och själv konstaterat att något av undantagen i 3 kap. 37 § avfallsförordningen är tillämpliga.

I denna situation (b) kan då en överenskommelse om alternativ plats göras, eller när det inte är möjligt, ett beslut om anvisad plats meddelas av kommunen.

2. Kommunen upplyser fastighetsägaren att de undantag som är reglerade är det som finns i 3 kap. 37 § enligt ovan. Kommunen ställer frågor till fastighetsägaren angående vad som ligger bakom att fastighetsägaren påstår att denne inte kan verkställa skyldigheten att sortera ut förpackningsavfall separat.

3. Om fastighetsägaren fortsätter att invända och inte frivilligt vill verkställa skyldigheten att sortera ut förpackningsavfall FNI (genom att avropa lämpligt abonnemang) får kommunens avfallsorganisation föra en dialog med avfallsansvarig nämnd (eller efter delegation tjänsteman inom den kommunala förvaltningen) som antingen

(1) får ta ett beslut om huruvida något av undantagen i 3 kap. 37 § är tillämpliga eller ej och att krav på utsortering av förpackningsavfall i avfallsförordningen samt avfallsföreskrifterna ska efterlevas (dvs. att hämtning av utsorterat förpackningsavfall på fastigheten ska möjliggöras). Ett sådant beslut utgör ett beslut i det enskilda fallet och är överklagningsbart till länsstyrelsen i första instans (se 19 kap. 1 § 2 stycket 2 meningen miljöbalken). *Eller;*

(2) Avfallsansvarig nämnd får antingen göra en överenskommelse om en alternativ hämtplats eller ta beslut om anvisning av plats (eller efter delegation tjänsteman inom den kommunala förvaltningen) i den situationen när något av undantagen i nämnda 3 kap. 37 § avfallsförordningen är tillämpliga.

4. Om en överenskommelse om en alternativ hämtplats har gjorts eller en alternativ hämtplats har anvisats genom beslut och fastighetsinnehavaren ändå inte lämnar avfall på platsen får kommunens avfallsorganisation vända sig till den lokala tillsynsmyndigheten med begäran om tillsynsåtgärd.

Tillsynsmyndigheten får inleda en dialog med fastighetsinnehavaren med utgångspunkt i det mandat som tillsynsmyndigheten har att bedriva tillsyn över avfallshanteringen enligt 15 kap. miljöbalken (se 26 kap. 1 § första stycket och andra stycket punkterna 1 och 2, samt 3 § andra stycket miljöbalken). Formellt handlar det i de här situationerna om att fastighetsinnehavaren inte efterlever de tvingande kraven i avfallsförordningen om *utsortering av avfall* samt de ytterligare krav på utsortering som kommunen har meddelat med stöd av sina avfallsföreskrifter. Fastighetsinnehavaren efterlever då inte heller skyldigheten enligt avfallsföreskrifterna att *överlämna kommunalt avfall (inklusive förpackningsavfall)*¹² till kommunen för borttransport.

3.2.18. Insamling som inte är fastighetsnära (återvinningscentraler m.m.) 3 kap. 38-39 §§

38 § Kommunen ska inrätta ett system för insamling av det avfall som kommunen ansvarar för och som inte ska samlas in fastighetsnära. Systemet ska utformas på ett sätt som

1. underlättar för hushåll och andra innehavare att lämna ifrån sig avfallet, och

¹² Jämför med exempelvis Mark- och miljödomstolens i Växjö dom 2023-06-16 i mål nr M 2964-23.

2. innebär att avfallet samlas in separat och hanteras så att det kan behandlas i enlighet med avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken.

39 § Kommunens system för insamling av det avfall som inte ska samlas in fastighetsnära ska dimensioneras på grundval av antalet kommuninvånare och det avfall som produceras. Insamlingssystemet får inte begränsas enbart på grund av låg befolkningstäthet i kommunen.

Servicegraden får uppnås genom stationära bemannade insamlingsplatser (återvinningscentraler), lättillgängliga insamlingsplatser eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser där hushåll och andra avfallsinnehavare ska lämna avfall för en separat insamling.

I 38-39 §§ nämns att kommunen ska ha system för insamling av avfall som inte omfattas av minimikravet på fastighetsnära insamling (förpackningar, matavfall och restavfall). Detta kan exempelvis vara genom att ha en återvinningscentral. Ett nytt begrepp dyker upp i paragrafen, ”regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser” som kan tolkas som exempelvis mobila återvinningscentraler och farligt avfall-bilar. Varje kommun behöver alltså inte ordna en stationär återvinningscentral, utan kan välja att exempelvis ha en mobil återvinningscentral i stället.

Det finns inte något uttalat om en särskild servicenivå i form av exempelvis antal stopp för den mobila återvinningscentralen eller hur många timmar den vanliga återvinningscentralen ska ha öppet. Det som nämns är att det icke-fastighetsnära insamlingssystemet ska utformas på ett sätt som underlättar för hushåll och ”andra innehavare” att lämna avfallet, samt att det inte får begränsas enbart på grund av låg befolkningstäthet.

”Andra innehavare” innebär att andra än kommunens hushåll också ska kunna nyttja insamlingssystemet för att lämna in det avfall som ligger under kommunalt insamlingsansvar. Förutom verksamheter med kommunalt avfall, kan det också vara exempelvis hemlösa, fjällvandrare och tillfälliga turister – grupper som saknar bostad i kommunen men som vistas där och producerar avfall som kommunen ansvarar för. I praktiken kan detta innebära att kommunen behöver ha system på plats för att släppa in även dem på återvinningscentralen. Detta bör särskilt beaktas av de kommuner som har inpasseringssystem. Andra möjligheter än ÅVC är att nyttja soptunnor på rastplatser samt insamling på populära platser, lättillgängliga insamlingsplatser och mobila insamlingslösningar.¹³

3.2.19. Avfall i hamn 3 kap. 40-41 §§

40 § Kommunen ska ansvara för att avfall transporteras bort från sådana mottagningsanordningar för avfall från fartyg som avses i förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg, om avfallet

- 1. är oljeavfall,*
- 2. är toalettavfall,*
- 3. är fast avfall, eller*
- 4. består av rester av skadliga ämnen som det är förbjudet att släppa ut enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.*

Första stycket gäller inte oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten som avses i 3 kap. 1 § lagen om åtgärder mot förorening från fartyg eller barlastvatten eller tankspolvätska som avses i 3 kap. 2 § samma lag.

41 § Den som är innehavare av en hamn ska lämna uppgifter om behovet av avfallshantering till kommunen.

¹³ Kommunen har rätt att ta ut avgift i enlighet med sin taxa och bör ta hänsyn till ”andra innehavares” behov av att lämna avfall under kommunens behandlingsansvar. Om kommunen inte tar hand om avfallet riskeras dumpning vilket kan kosta kommunen mer än att ta hand om det direkt, eftersom kommunen då även måste sortera och transportera avfallet samt bekosta detta själv för att uppfylla sitt städansvar enligt lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning.

Dessa paragrafer motsvarar gamla 4 kap. 8-9 §§ och är inte mycket ändrade i sak. En notering är att i 41 § har strukits ”enligt 8 §”. Tidigare behövde hamninnehavare alltså bara lämna uppgifter om avfallshanteringsbehovet som gällde avfallen i listade paragrafen ovan. Nu måste hamninnehavaren lämna uppgifter om sitt totala avfallshanteringsbehov.

3.2.20. Gaturenhållning 3 kap. 42 §

42 § Bestämmelser om kommunens ansvar för gaturenhållning finns i lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning.

Denna paragraf är enbart en hänvisning till gaturenhållningslagen.

Observera att även om det inte nämns i avfallsförordningen har fastighetsinnehavare visst ansvar för gaturenhållning enligt samma lag, och staten genom Trafikverket har ansvar för gaturenhållningen längs statliga vägar (se förutom gaturenhållningslagen även 26 § väglagen och 1 kap. 7 § första stycket miljöbalken).

3.2.21. Naturvårdsverkets tar bort sina undantagsföreskrifter 3 kap. 43 §

43 § /Upphör att gälla U:2028-01-01 genom förordning (2025:824)./ Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om upphävande av föreskrifter om undantag från krav på

- 1. utsortering av bygg- och rivningsavfall,*
- 2. utsortering, separat insamling och fastighetsnära insamling av bioavfall.*

Under en tid får Naturvårdsverkets rätt att upphäva sina föreskrifter enligt 43 §, då innehållet i dem har flyttats in i avfallsförordningens paragrafer eller försvinner.

Naturvårdsverkets bemyndigande i 3 kap. 13 § att meddela föreskrifter om undantag i fråga om utsortering, separat insamling, fastighetsnära insamling och skild förvaring för brännbart avfall, försvinner den 1 oktober. De undantagsföreskrifter som Naturvårdsverket fortfarande får meddela framgår i stället av 3 kap. 3 § (annan sortering p.g.a. innehåll som försvårar återvinning) och 3 kap. 32 § (avskiljande, dock ej ABP).

Undantaget från utsorteringskravet för bygg- och rivningsavfall hittas numera direkt i avfallsförordningen (se 3 kap. 19 § andra stycket). Tillsynsmyndigheten får även fortsättningsvis i det enskilda fallet meddela dispens om undantag om vissa förutsättningar är uppfyllda (4 kap. 33 §).

Generella undantag från kravet på separat insamling (och därmed också utsortering) av bioavfall tycks helt ha tagits bort och ersatts med dispensmöjlighet i det enskilda fallet för kommunen (4 kap. 28 §). Möjlighet för fastighetsägare eller verksamhet att av tillsynsmyndigheten få dispens från utsorteringskravet för bioavfall kvarstår, se 4 kap. 27 §.

3.2.22. Paragrafer i nya 3 kap. utan ändringar i sak

Ibland är paragraferna något justerade rent språkligt, och förstås är hänvisningar till andra paragrafer uppdaterade.

Paragraf	Skrivelse	Motsvarar gamla
3 kap. 17 §	17 § Kommunen ska lämna information till hushåll och verksamhetsutövare som producerar sådant avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken om vikten av att hushålla med råvaror och energi genom att se till	3 kap. 3 c §

	att textil återanvänds eller genom att på annat sätt förebygga uppkomst av textilavfall när det är möjligt.	
3 kap. 21 §	21 § Den som har utsorterat avfall som utgörs av fiskeredskap ska lämna avfallet till 1. en mottagningsanordning som avses i 3 kap. 5 § förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg, om avfallet kommer från ett fartyg som använder hamnen, 2. en producentansvarsorganisation som avses i förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap, om fiskeredskapet är avsett att användas i yrkesmässig verksamhet, eller 3. en kommun, om fiskeredskapet är kommunalt avfall. En elutrustning som är inbyggd eller på något annat sätt ingår i ett fiskeredskap som har blivit avfall ska avlägsnas innan fiskeredskapet lämnas, om elutrustningen kan avlägsnas på ett enkelt sätt. Om elutrustningen inte kan avlägsnas på ett enkelt sätt, ska fiskeredskapet som har blivit avfall lämnas på det sätt som anges i 18 §.	3 kap. 12 b §
3 kap. 22 §	22 § En spillolja som är en isolerolja ska hållas åtskild från andra isoleroljor och andra spilloljer till dess att halten av PCB-produkter i isoleroljan har fastställts.	3 kap. 7 §
3 kap. 23 §	23 § En uttjänt bil får inte lämnas till någon annan än en producent eller en auktoriserad bilskrotare.	3 kap. 5 a §
3 kap. 24 §	24 § Den som har avfall som utgörs av uttjänta däck som inte är monterade på en uttjänt bil ska sortera ut det från annat avfall och lämna avfallet till 1. en producentansvarsorganisation som är godkänd enligt förordningen (2023:133) om producentansvar för däck, 2. någon som enligt 15 § samma förordning är skyldig att ta emot däck i samband med att den säljer andra däck, eller 3. en verksamhet som regummerar däck. Den som driver en verksamhet som regummerar däck och som har avfall som utgörs av däck som inte går att regummera, ska lämna dessa till en sådan producentansvarsorganisation som avses i första stycket 1.	3 kap. 5 b §
3 kap. 30 §	3 kap. 30 § Bedömning av kostnaders skälighet enligt 27-28 §§ 30 § Vid bedömningen av kostnaders skälighet enligt 27 § första stycket 3 och 28 § första stycket 4 ska hänsyn tas till 1. negativa effekter på människors hälsa och miljön vid insamling och behandling av blandat avfall, 2. möjligheterna till effektivitetsförbättringar vid insamling och behandling av blandat avfall, 3. vilka intäkter som försäljning av återvunnet material kan ge, och 4. principen om att den som förorenar bör stå för de kostnader som föroreningen medför och de bestämmelser om producentansvar som ger uttryck för den principen.	3 kap. 17 §
3 kap. 10 §	10 § Den som har förpackningsavfall i ett hushåll, ska lämna det utsorterade förpackningsavfallet till 1. ett sådant retursystem som avses i 4 kap. 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, om avfallet utgörs av plastflaskor eller metallburkar som retursystemet är avsett för, eller 2. ett insamlingssystem som kommunen tillhandahåller enligt 6 kap. samma förordning, om avfallet utgörs av andra förpackningar än sådana som avses i 1.	3 kap. 4 b §
3 kap. 11 §	11 § Den som har förpackningsavfall som har producerats i samband med en verksamhet ska lämna det utsorterade förpackningsavfallet till 1. någon av de mottagningsplatser som tillhandahålls av en producentansvarsorganisation enligt 7 kap. 1 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, 2. ett anmält marknadsdrivet system för återanvändning eller materialåtervinning som avses i 7 kap. 12 eller 14 § samma förordning, 3. ett sådant retursystem som avses i 4 kap. 3 § samma förordning, om avfallet utgörs av plastflaskor eller metallburkar som retursystemet är avsett för, eller	3 kap. 4 c §

	4. kommunens insamlingssystem enligt 6 kap. samma förordning, om verksamheten har en avfallshantering som är samlokaliserad med hushållens och verksamheten har valt kommunal insamling enligt 7 kap. 10 § i den förordningen.	
3 kap. 12 §	12 § Den som driver ett serveringsställe där det säljs mat eller dryck i förpackningar ska 1. ge den som har förpackningsavfall som producerats på serveringsstället möjlighet att sortera ut sådant avfall i de material som avses i 8 §, och 2. därefter hantera det insamlade avfallet enligt 11 §.	3 kap. 4 d §
3 kap. 13 §	13 § Den som arrangerar en offentlig tillställning utomhus som innebär att besökare producerar förpackningsavfall på tillställningen ska 1. ge besökarna möjlighet att sortera ut sådant avfall i de material som avses i 8 §, och 2. därefter hantera det insamlade avfallet enligt 11 §.	3 kap. 4 e §
3 kap. 14 §	14 § Den som producerar förpackningsavfall på sådana platser som avses i 6 kap. 8 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska sortera ut avfallet och får, i stället för att lämna avfallet i en insamling som avses i 10 §, lämna det till ett system för insamling som avses i 6 kap. 8 § förordningen om producentansvar för förpackningar eller i ett sådant insamlingskärl som avses i 6 kap. 9 § samma förordning, om avfallet utgörs av förpackningar som insamlingssystemet eller kärlet är avsett för.	3 kap. 4 f §

3.3. Nytt 4 kap. Behandling av avfall

Avfallsförordningen har fått ett helt nytt kapitel 4. Många paragrafer är desamma, men omplacerade och ibland något omformulerade. Några av paragraferna har flyttats till det helt nya kapitel 3, se avsnitten ovan.

3.3.1. Avfallshierarkin 4 kap. 1 §

1 § I 15 kap. 10 § miljöbalken finns en avfallshierarki med en prioritetsordning för behandling av avfall. Avfallshierarkins prioriteringsordning ska dock inte tillämpas i de fall det finns särskilda bestämmelser om behandling av avfall i detta kapitel.

Paragrafen är ny och pekar på att avfallshierarkin ("avfallstrappan") gäller om inget annat sägs i detta kapitel 4.

3.3.2. Mål för kommunalt avfall 4 kap. 2 och 4 §§

2 § Kommunalt avfall ska behandlas genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning så att materialåtervinningsgraden uppgår till minst
1. 55 viktprocent per år senast 2025,
2. 60 viktprocent per år senast 2030, och
3. 65 viktprocent per år senast 2035.

Dessa målsiffror är identiska med det som nämns i avfallsdirektivet och de svenska miljömålen. Målen har härigenom gjorts bindande för den som ansvarar för behandling av kommunalt avfall. Dock anges enbart "materialåtervinningsgraden", inte mängden som förberetts för återanvändning. Avfall Sverige ämnar ta detta vidare. Sannolikt är det en felskrivning att siffrorna avser "materialåtervinningsgraden", eftersom det enligt direktivet ska vara graden av återvinning genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning.

4 § Den som har ansvar för kommunalt avfall ska effektivt bidra till att nå målet i 2 § i tid.

I 4 § kan observeras att detta förstås inte gäller kommuner utan även andra med ansvar för kommunalt avfall, exempelvis producentansvarsorganisationer.

3.3.3. Materialåtervinningskrav för returpapper 4 kap. 3 §

3 § Minst 90 viktprocent av det returpapper som produceras ska materialåtervinnas.

Denna paragraf ersätter tidigare 4 kap. 7 b som angav att 90 viktprocent var ett mål. Detta är alltså numera skärpt till ett krav. I praktiken lär detta inte förändra något för kommunerna eftersom återvinningsgraden redan är tillräckligt hög.

3.3.4. Naturvårdsverkets information om mål 4 kap. 5 §

5 § /Träder i kraft l:2027-01-01/ Naturvårdsverket ska senast den 1 juni varje år på sin webbplats informera om

- 1. den utveckling som skett för att uppnå målen i 2 och 3 §§, och*
 - 2. hur kommuner och övriga som har ansvar för kommunalt avfall uppfyller målen i 2 och 3 §§.*
- Om Naturvårdsverket bedömer att det finns risk för att målen inte uppnås i tid, ska myndigheten lämna förslag till regeringen på ändamålsenliga åtgärder.*
- Naturvårdsverket ska på begäran lämna underlag för rapportering och statistik till Regeringskansliet.*

Från 2027 ställs större krav på Naturvårdsverket att både publicera målutvecklingen och att föreslå åtgärder om målen riskerar att inte nås.

3.3.5. Hänvisningsparagraf om andra mål 4 kap. 6 §

6 § Ytterligare mål för avfallsförebyggande arbete, avfallshantering och minskad nedskräpning finns i

- 1. förordningen (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter,*
- 2. förordningen (2021:999) om producentansvar för ballonger,*
- 3. förordningen (2021:1000) om producentansvar för våtservetter,*
- 4. förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap,*
- 5. förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar,*
- 6. förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning,*
- 7. förordningen (2023:132) om producentansvar för bilar,*
- 8. förordningen (2023:133) om producentansvar för däck, och*
- 9. förordning (EU) 2023/1542.*

Denna paragraf kan underlätta för dem som vill hitta de mål som finns inom avfallslagstiftningen.

3.3.6. Eftersortering av förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall 4 kap. 8 §

8 § /Träder i kraft l:2028-01-01/ Den som är ansvarig för att avfall blir fullständigt behandlat ska se till att åtminstone sådant förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall som samlats in separat sorteras ytterligare för att möjliggöra materialåtervinning och för att med hänsyn till avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet.

Skyldigheten att sortera avfallet ytterligare gäller endast om det är miljömässigt motiverat.

Det remitterades om krav på eftersortering av restavfall, men det genomfördes inte. Däremot ska separat insamlat förpackningsavfall och skrymmande kommunalt avfall sorteras ytterligare från och med 2028. De utsorteringskrav som står i 3 kap. 2 § avser framför allt avfallsproducenten, medan denna paragraf syftar på kommuner, producentansvarsorganisationer respektive den ursprungliga avfallsproducenten, mottagaren eller behandlaren.

Bestämmelsen kommer att innebära större krav på producentansvarsorganisationer gällande förpackningar, samt på kommunen gällande det skrymmande kommunala avfallet. Kommunerna

uppfyller ofta redan idag detta i och med utsortering som sker på återvinningscentralerna genom insatser såsom ytterligare fraktioner, kommunikation, skyltar och säckförbud. Med stöd av denna bestämmelse kan dock ytterligare sortering av exempelvis grovplast i fler fraktioner, i syfte att möjliggöra ökad materialåtervinning, komma att krävas i enskilda fall.

3.3.7. Förpackningar från sorterat restavfall ska tas emot kostnadsfritt av PRO 4 kap. 9 §

9 § Den som, genom yrkesmässig sortering av restavfall, har producerat avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall, ska lämna avfallet sorterat i materialen som anges i 3 kap. 8 § till de kostnadsfria mottagningsplatser som tillhandahålls av en producentansvarsorganisation enligt 7 kap. 1 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. Kravet gäller enbart restavfall som har producerats i Sverige.

Paragraf 9 förtydligar det som redan står i 3 kap. 11 §, och numera även i förpackningsförordningen 7 kap. 1 § - att om exempelvis kommunen sorterar ut förpackningar från restavfallet (blandat brännbart kommunalt avfall) så ska producentansvarsorganisationen ta emot förpackningsavfallet kostnadsfritt. Detta härstammar troligtvis från den diskussion som vissa kommuner haft med en producentansvarsorganisation som velat ta betalt för förpackningsavfallet som producerats i eftersorteringen.

Det hade dock varit bättre att förtydliga eller hänvisa till 3 kap. 11 §, än att göra en ny paragraf. Nu kan nya regeln tolkas som en begränsning för verksamheter som producerar förpackningsavfall vid sortering av restavfall: de kan exempelvis inte lämna förpackningar till pantsystemet utan måste lämna till producentansvarsorganisationens mottagningsplats.

3.3.8. Hänvisning till deponiförordningen 4 kap. 11 §

11 § Bestämmelser om förbud mot att deponera visst avfall finns i förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Denna paragraf är endast en hänvisning till deponiförordningen.

3.3.9. Kommunen får upphäva föreskrifter om bioavfallsundantag 4 kap. 16 §

16 § /Upphör att gälla U:2025-12-30 genom förordning (2025:823)./ Kommunen får meddela föreskrifter om upphävande av föreskrifter om undantag från kraven på val av behandlingsmetod för den som behandlar bioavfall.

Fram till 30 december 2025 har kommunen rätt att upphäva sina föreskrifter om undantag i fråga om val av bioavfallsbehandling, som gällde enligt tidigare reglering. Undantagen framgår i stället i avfallsförordningens 4 kap. 13 § och kommunen kan enligt 14 § meddela eldningsförbud under vissa förutsättningar.

3.3.10. Undantag från certifiering av elavfallsbehandling 4 kap. 27 §

27 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från kravet på certifiering i 26 §.

Paragrafen är ny men förväntas inte påverka kommunernas verksamhet, eftersom kommunerna enbart samlar in elavfall, inte behandlar det. Se 4 kap. 26 §.

3.3.11. Paragrafer i nya 4 kap. utan ändringar i sak

Ibland är paragraferna något justerade rent språkligt, och hänvisningar till andra paragrafer uppdaterade.

Paragraf	Skrivelse	Motsvarar gamla
4 kap. 7 §	7 § Om någon som avser att yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning begär det, ska den som yrkesmässigt samlar in eller behandlar avfall 1. i rimlig utsträckning lämna information om sitt innehav av sådant avfall som kan förberedas för återanvändning men inte är avsett för sådan förberedelse, och 2. överväga att erbjuda avfall till denne. Första stycket gäller inte avfall som det är olämpligt att lämna ut information om eller förbereda för återanvändning.	4 kap. 15 §
4 kap. 10 §	10 § Avfall som har samlats in separat enligt 3 kap. 25 § första stycket i syfte att förberedas för återanvändning eller materialåtervinns får inte förbrännas. Det gäller dock inte avfall som har producerats vid behandling av avfall, inbegripet sådan beredning före behandling som avses i R 12 i bilaga 1, om förbränning är den lämpligaste behandlingen enligt avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken.	3 kap. 19 §
4 kap. 12 §	12 § I 15 kap. 10 § miljöbalken finns bestämmelser om val av behandlingsmetod när en kommun eller någon annan yrkesmässigt samlar in och behandlar bioavfall. Bioavfall som innehåller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordning (EU) nr 1143/2014 ska dock förbrännas eller behandlas på något annat sätt som förhindrar spridning av dessa arter.	3 kap. 1 c §
4 kap. 13 §	13 § Fastighetsinnehavaren eller den som har nyttjanderätt till en fastighet ska ta hand om trädgårds- och parkavfall som är kommunalt avfall genom att 1. kompostera avfallet på fastigheten, eller 2. lämna avfallet på en plats där det hämtas eller tas emot av kommunen. Fastighetsinnehavaren får i stället elda avfallet på sin fastighet om 1. avfallet har producerats på fastigheten eller på närliggande fastigheter, 2. eldning är en lämplig hantering, 3. eldningen sker i mindre omfattning och på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet, och 4. eldningen inte strider mot föreskrifter som kommunen har meddelat med stöd av 14 §. Trädgårds- och parkavfall som innehåller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordning (EU) nr 1143/2014 ska dessutom hanteras på ett sätt som förhindrar spridning av dessa arter.	3 kap. 1 d §
4 kap. 14 §	14 § Kommunen får meddela föreskrifter om förbud mot eller begränsning av eldning av trädgårds- och parkavfall för fall där 1. eldning kan medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön, eller 2. annan hantering än eldning är mer lämplig.	3 kap. 1 e §
4 kap. 15 §	15 § Ytterligare bestämmelser om förbud mot eller begränsning av eldning utomhus kan finnas i föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 kap. 7 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.	3 kap. 1 f §
4 kap. 17 §	17 § Utsorterat trädgårds- och parkavfall får eldas i samband med en allmän sammankomst eller offentlig tillställning för vilken det enligt ordningslagen (1993:1617) har getts ett tillstånd eller gjorts en anmälan som omfattar eldningen.	3 kap. 19 a §
4 kap. 18 §	18 § Den som behandlar spillolja ska vid val av behandlingsmetod prioritera regenerering av spilloljan, om det inte är lämpligare med någon annan behandling i enlighet med avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken. Den som hanterar spillolja ska se till att spilloljan inte blandas med spilloljor som har andra egenskaper eller med andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som hindrar materialåtervinning.	3 kap. 8-9 §§

4 kap. 19 §	19 § Farligt avfall får inte blandas eller spädas ut med 1. andra slag av farligt avfall, 2. annat avfall, eller 3. andra ämnen eller material.	4 kap. 10 §
4 kap. 20 §	20 § Farligt avfall som har blandats eller späts ut i strid med 19 § ska separeras, om det är tekniskt möjligt och nödvändigt för att uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken om att hanteringen inte ska skada eller orsaka risk för skada på människors hälsa eller miljön.	4 kap. 11 §
4 kap. 21 §	21 § Bestämmelserna om blandning av farligt avfall i 19 och 20 §§ ska inte tillämpas i fråga om sådan blandning av avfall som har gjorts eller görs 1. av någon vars hantering av avfallet omfattas av ett sådant tillstånd eller en sådan anmälan som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken, 2. på ett sätt som innebär att hanteringen uppfyller kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken om att hanteringen inte ska skada eller orsaka risk för skada på människors hälsa eller miljön, och 3. med användning av bästa tillgängliga teknik eller den bättre teknik som följer av 2 kap. miljöbalken.	4 kap. 12 §
4 kap. 22 §	22 § Bestämmelserna om blandning eller utspädning av farligt avfall i 19 och 20 §§ ska inte tillämpas på 1. farligt avfall som är producerat av hushåll, om det farliga avfallet är blandat med annat avfall, eller 2. oljehaltigt barlast- eller tankspolvatten från fartyg, om det oljehaltiga vattnet tas emot och behandlas enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg eller förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg.	4 kap. 13 §
4 kap. 25 §	25 § Naturvårdsverket får 1. meddela föreskrifter om sådan yrkesmässig verksamhet som syftar till att genom demontering, sortering eller andra behandlingsåtgärder säkerställa att elavfall kan behandlas på ett sätt som är lämpligt från hälso- och miljösynpunkt, och 2. i fråga om behandling av elavfall, meddela de föreskrifter som behövs till följd av bilaga VII till direktiv 2012/19/EU.	4 kap. 1 §
4 kap. 26 §	26 § Elavfall får behandlas endast om avfallet har förbehandlats 1. i en sådan yrkesmässig verksamhet som a) syftar till att genom demontering, sortering eller andra behandlings-åtgärder säkerställa att elavfall kan behandlas på ett sätt som är lämpligt från hälso- och miljösynpunkt, och b) har personal eller system för kvalitet eller miljöledning som har certifierats av ett organ vars kompetens för uppgiften har styrkts genom ackreditering enligt lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll, eller 2. utomlands på ett sätt som motsvarar kraven i direktiv 2012/19/EU. Certifieringen enligt första stycket 1 b ska avse den kompetens eller det system för kvalitet eller miljöledning som behövs med hänsyn till verksamhetens syfte och de föreskrifter som har meddelats med stöd av 25 §.	4 kap. 2 §
4 kap. 28 §	28 § Bestämmelser om bortskaffande av visst kvicksilver finns i artikel 11 i förordning (EU) 2017/852.	4 kap. 5 §
4 kap. 29 §	29 § Avfall som innehåller minst 0,1 viktprocent kvicksilver ska senast ett år från när det uppstår bortskaffas i ett djupt bergförvar, om avfallet 1. inte omfattas av artikel 11 i förordning (EU) 2017/852, eller 2. inte är slutligt deponerat i enlighet med ett tillstånd enligt miljöbalken eller föreskrifter som meddelats med stöd av balken.	4 kap. 6 §
4 kap. 30 §	30 § Naturvårdsverket får i det enskilda fallet ge dispens från kravet i 29 §, om det är oskäligt att kräva att avfallet bortskaffas i ett djupt bergförvar. Om avfallet innehåller mer än 1 viktprocent kvicksilver, får en sådan dispens ges endast om det finns synnerliga skäl eller om det är fråga om så små mängder avfall att det är uppenbart oskäligt att kräva att avfallet bortskaffas i ett djupt bergförvar.	4 kap. 7 §
4 kap. 31 §	31 § Den som ansvarar för avfall som lagras som ett led i insamling av avfallet ska se till att avfallet blir behandlat, om det inte är motiverat att fortsätta lagra det.	4 kap. 14 a

4 kap. 32 §	32 § Frågor om dispens från dumpningsförbud enligt 15 kap. 29 § miljöbalken prövas av 1. Havs- och vattenmyndigheten, om prövningen avser dumpning i a) Sveriges ekonomiska zon, eller b) något av två eller flera områden, om områdena inte ligger inom ett och samma län, och 2. länsstyrelsen i det län där avfallet avses att dumpas, om dispensfrågan inte ska prövas av Havs- och vattenmyndigheten enligt 1. Innan Havs- och vattenmyndigheten beslutar i en dispensfråga som avses i första stycket 1 b ska myndigheten ge de berörda länsstyrelserna tillfälle att yttra sig. Länsstyrelsen ska underrätta Havs- och vattenmyndigheten om de beslut som fattas enligt första stycket 2. En dispens ska avse ett visst slag och en viss mängd avfall samt tiden, platsen och sättet för dumpningen.	4 kap. 16 §
4 kap. 33 §	33 § Havs- och vattenmyndigheten får meddela föreskrifter om verkställigheten av 15 kap. 27-29 §§ miljöbalken. Innan myndigheten meddelar sådana föreskrifter ska myndigheten ge de berörda länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Kustbevakningen, Sveriges geologiska undersökning och Tullverket tillfälle att yttra sig.	4 kap. 17 §
4 kap. 34 §	34 § Socialstyrelsen får meddela de föreskrifter om hantering av smittförande avfall från hälso- och sjukvården som behövs för verkställigheten av denna förordning.	4 kap. 18 §
4 kap. 35 §	35 § Försvarsmakten får meddela föreskrifter om undantag från 15 kap. miljöbalken och denna förordning när det gäller hur avfall ska hanteras inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk och Försvarets radioanstalt. Innan sådana föreskrifter meddelas ska Naturvårdsverket ges tillfälle att yttra sig.	4 kap. 19 §

4. Förpackningsförordningen

Förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar (förpackningsförordningen) ändras i två etapper, det mesta börjar gälla redan 1 oktober 2025. På samma sätt som för avfallsförordningen är en del justeringar endast formalia på grund av nya paragrafhänvisningar.

4.1. Definitioner 1 kap. 8 §

8 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ I denna förordning avses med

marknadsdrivet system för materialåtervinning: ett organisatoriskt, tekniskt eller finansiellt arrangemang som drivs på marknadsmässig grund och som säkerställer att förpackningsavfall från verksamheter återvinns,

marknadsdrivet system för återanvändning: ett organisatoriskt, tekniskt eller finansiellt arrangemang som drivs på marknadsmässig grund och som säkerställer dels att återanvändbara förpackningar från verksamheter gör flera rotationer, dels att förpackningarna återvinns när de blir avfall,

producentansvarsorganisations marknadsandel: den andel förpackningar som de producenter som har anlitat producentansvarsorganisationen har släppt ut på marknaden i förhållande till den totala mängden förpackningar som har släppts ut på marknaden,

retursystem: system för insamling av plastflaskor och metallburkar för dryck som innebär att en pant eller premie betalas ut i syfte att uppmuntra att förpackningarna lämnas till systemet när de har blivit avfall,

rotation: den resa som en återanvändbar förpackning gör från det att den släpps ut på marknaden tillsammans med den vara som den är avsedd att innehålla, skydda, leverera eller presentera, till dess att den lämnas till ett system för återanvändning av förpackningar i syfte att på nytt släppas ut på marknaden tillsammans med en vara som den är avsedd för,

system för återanvändning av förpackningar: organisatoriska, tekniska eller finansiella arrangemang som säkerställer att återanvändbara förpackningar gör flera rotationer, och

verksamhet vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens: verksamhet som tillsammans med hushåll använder behållare och andra anordningar för hantering av avfall på eller i anslutning till en fastighet.

Eftersom definitionen för fastighetsnära numera finns i avfallsförordningen (se avsnitt ovan) stryks den definitionen som finns i förpackningsförordningen. Ordet ”skrymmande” har nu också en definition i avfallsförordningen, och därmed stryks definitionen för ”skrymmande förpackningsavfall” i förpackningsförordningen. Detta är bättre, eftersom i det gamla begreppet bara avsåg papper-, kartong- och plastförpackningar, medan det numera även kan inkludera stora förpackningar av andra materialslag, exempelvis lastpallar i trä.

I övrigt är definitionerna oförändrade i 8 §.

4.2. Paragrafer i förpackningsförordningen där paragrafhänvisningar är den enda ändringen

*1 kap. 28 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ Bestämmelser om skyldighet att sortera ut förpackningsavfall från annat avfall och att skilja en förpackning från innehållet och var man ska lämna förpackningsavfallet finns i **3 kap. 8-14 §§** avfallsförordningen (2020:614).*

6 kap. 2 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ När kommunen samlar in förpackningsavfall enligt detta kapitel ska följande material samlas in separat:

1. papper och kartong,
2. plast,
3. metall,
4. färgat glas,
5. ofärgat glas,
6. trä, och
7. material som inte avses i 1-6 (övrigt förpackningsmaterial).

I 3 kap. 28 § avfallsförordningen (2020:614) finns bestämmelser om dispens från kravet på separat insamling.

Observera dock att då Naturvårdsverket inte längre får meddela föreskrifter om undantag är den delen av meningen struken. Se ovan avsnitt om 3 kap. avfallsförordningen.

6 kap. 4 § /Träder i kraft I:2025-10-01/ Kommunen ska från och med den 1 januari 2027 tillhandahålla en fastighetsnära insamling av avfall som består av pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar
1. från hushållen, och
2. från verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens, om verksamheten har valt kommunal insamling enligt 7 kap. 10 §.

I 3 kap. 37 § avfallsförordningen (2020:614) finns bestämmelser om undantag från kraven på fastighetsnära insamling.

Här har man lagt till en hänvisning i andra stycket till 3 kap. 37 § avfallsförordningen. Se ovan avsnitt om 3 kap. avfallsförordningen.

7 kap. 3 § /Träder i kraft I:2025-10-01/ När den ansvariga producentansvarsorganisationen samlar in förpackningsavfall enligt detta kapitel ska följande material samlas in separat:

- 1. papper och kartong,*
- 2. plast,*
- 3. metall,*
- 4. färgat glas,*
- 5. ofärgat glas,*
- 6. trä, och*
- 7. material som inte avses i 1-6 (övrigt förpackningsmaterial).*

I 3 kap. 28 § avfallsförordningen (2020:614) finns bestämmelser om att Naturvårdsverket får besluta om dispens från kravet på separat insamling.

4.3. Uppgifter till Naturvårdsverket 9 kap. 2-2 a §§

2 § /Träder i kraft I:2025-10-01/ En kommun ska lämna uppgifter till Naturvårdsverket om

- 1. antalet hushåll i kommunen, uppdelat på*
 - a) en- och tvåbostadshus, fördelat på permanent- och fritidsboende,*
 - b) flerbostadshus, fördelat på permanent- och fritidsboende,*
 - 2. antalet hushåll i kommunen som har fastighetsnära insamling, uppdelat på*
 - a) en- och tvåbostadshus, fördelat på permanent- och fritidsboende,*
 - b) flerbostadshus, fördelat på permanent- och fritidsboende,*
 - 3. antalet hushåll i kommunen som tilldelats en upphämningsplats som inte är fastighetsnära, uppdelat på***
 - a) en- och tvåbostadshus, fördelat på permanent- och fritidsboende,***
 - b) flerbostadshus, fördelat på permanent- och fritidsboende,***
 - 4. antalet samlokaliserade verksamheter i kommunen som har valt kommunal insamling enligt 7 kap. 10 §,*
 - 5. antalet lättillgängliga insamlingsplatser i kommunen,*
 - 6. antalet insamlingsplatser på torg och i parker i kommunen enligt 6 kap. 8 § första stycket,*
 - 7. antalet insamlingsplatser på andra populära platser i kommunen enligt 6 kap. 8 § andra stycket,*
 - 8. antalet permanentboende invånare i kommunen,*
 - 9. antalet återvinningscentraler och antalet temporära mottagningsplatser i kommunen där insamling sker regelbundet, och*
 - 10. en utbyggnadsplan som beskriver i vilken takt kommunen planerar att den kommunala insamlingen ska utökas fram till den 1 januari 2027.*
- Ändringar i uppgifterna ska därefter redovisas kvartalsvis senast tre veckor efter utgången av varje kalenderkvartal.*

2 a § /Träder i kraft I:2025-10-01/ Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om de ytterligare uppgifter som behöver lämnas till Naturvårdsverket för att ersättningen till kommunerna ska kunna bestämmas.

Eftersom upphämningsplatser och ”temporära mottagningsplatser” är nya platser som kommunen kan samla in förpackningar på, ska kommunen också rapportera in uppgifter om detta till Naturvårdsverket.

Det är dock oklart vad som menas med ”antalet temporära mottagningsplatser” – åsyftas antal stopp eller antal fysiska platser? Om en mobil ÅVC besöker sex platser två gånger per år, räknas det som sex eller tolv platser? Det kan tyckas märkligt att en mobil ÅVC som aldrig upprepar sin besöksplats skulle få högre ersättning än den mobila ÅVC som besöker samma plats flera gånger, särskilt när paragrafen säger ”där insamling sker regelbundet”. Det kan tolkas som att den mobila ÅVC:n snarare borde besöka en och samma plats flera gånger med regelbundenhet. Samtidigt kanske det sällan blir aktuellt för kommunerna att begära förpackningsersättning för mobila ÅVC:er, eftersom man behöver prioritera det som inte kan slängas fastighetsnära, på lättillgängliga insamlingsplatser, populära platser o.s.v.

Den nya paragrafen 9 a gör att Naturvårdsverket dessutom kan meddela föreskrifter om de vill ha in fler uppgifter för att kunna beräkna ersättningen. Inga sådana föreskrifter är än så länge meddelade.

4.4. Mobila återvinningscentraler 6 kap. 7 §

6 kap. 7 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ Kommunen ska tillhandahålla insamling av alla förpackningsmaterial som avses i 2 § på platser där kommunerna tar emot avfall direkt från hushåll. Dessa platser ska utgöras av

- 1. stationära bemannade insamlingsplatser (återvinningscentraler), eller*
- 2. regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser.*

Platserna får utgöra en del av systemet med lättillgängliga insamlingsplatser.

I 6 kap. 7 § kommer ett nytt begrepp, som introducerades i avfallsförordningen (se avsnitt ovan): ”regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser”. Detta kan tolkas som mobila återvinningscentraler, farligt avfall-bilar, och andra varianter av kommunernas tillfälliga insamlingsplatser som används som alternativ till den klassiska återvinningscentralen.

En naturlig fråga blir då om alla mobila ÅVC alltid *måste* ta emot förpackningar, dessutom i alla materialslag. Avfall Sveriges bedömning är nej. Dels framgår det i 7 § att insamling av förpackningarna ska samlas in på ÅVC *eller* på temporär mottagningsplats (mobil ÅVC, mobil farligt avfall-insamling och liknande tillfälliga mottagningsplatser av avfall från hushåll). Man kan alltså välja vilka ÅVC-typer som ska ta emot förpackningar och vilka som ska ta emot alla förpackningsslag. Dessutom står inte ”alla platser”. Det finns alltså inte något tydligt krav på att *varenda* ÅVC eller mobil ÅVC ska ta emot alla förpackningsslag. Det borde därför finnas fog för att exempelvis endast ta emot förpackningarna på en enda stationär ÅVC i kommunen, om det bedöms som mest rationellt.

För att ersättningen ska vara aktuell så måste den mobila återvinningscentralen samla in samtliga materialslag, inklusive de övriga förpackningsslagen textil och porslin.

4.5. Producentansvarsorganisationens ansvar 5 kap. 10 § och 7 kap. 1 §

5 kap. 10 § /Träder i kraft l:2025-10-01//Upphör att gälla U:2028-01-01/

En producentansvarsorganisation ska

- 1. se till att allt förpackningsavfall som har samlats in separat*
 - a) genomgår en fullständig behandling enligt 15 kap. 10 § miljöbalken, och*

b) inte förbränns i strid med **4 kap. 10 §** avfallsförordningen (2020:614),
2. effektivt bidra till att nå materialåtervinningsmålen i **4 kap. samma förordning**,
3. effektivt bidra till att nå materialåtervinningsmålen och målen för minskad nedskräpning i 2 kap., och
4. verka för att de producenter som anlitar producentansvarsorganisationen ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden och på annat sätt förebygger förpackningsavfall.

5 kap. 10 § /Träder i kraft l:2028-01-01/ En producentansvarsorganisation ska

1. se till att allt förpackningsavfall som har samlats in separat
a) **sorteras ytterligare enligt 4 kap. 8 § avfallsförordningen (2020:614)**,
b) genomgår en fullständig behandling enligt 15 kap. 10 § miljöbalken, och
c) inte förbränns i strid med 4 kap. 10 § avfallsförordningen,
2. effektivt bidra till att nå materialåtervinningsmålen i 4 kap. samma förordning,
3. effektivt bidra till att nå materialåtervinningsmålen och målen för minskad nedskräpning i 2 kap., och
4. verka för att de producenter som anlitar producentansvarsorganisationen ökar andelen återanvändbara förpackningar som släpps ut på marknaden och på annat sätt förebygger förpackningsavfall.

5 kap. 10 § ändras i två etapper. Redan nu i oktober 2025 hänvisar man till att producentansvarsorganisationen också ska bidra till att nå de mål som står i 4 kap. avfallsförordningen (se avsnitt ovan). 1 januari 2028 sker den stora förändringen, att producentansvarsorganisationen ska sortera förpackningsmaterialet ytterligare. Se även avsnittet om 4 kap. 10 § avfallsförordningen ovan.

7 kap. 1 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ Den producentansvarsorganisation som har den största sammanvägda marknadsandelen enligt 8 kap. 5 § andra stycket 2 ska benämnas ansvarig producentansvarsorganisation. Den organisationen ska ordna och driva mottagningsplatser för utsorterat förpackningsavfall som producerats i samband med en verksamhet.

Den som driver mottagningsplatserna ska, utan kostnad och utan begränsningar i avfallsmängder, ta emot verksamheternas förpackningsavfall.

Den som driver mottagningsplatserna ska även, utan kostnad och utan begränsningar i avfallsmängder, ta emot avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall och som har sorterats ut genom yrkesmässig sortering av restavfall enligt 4 kap. 9 § avfallsförordningen (2020:614).

Andra stycket är justerat och det tredje stycket är nytt i 7 kap. 1 §, och relaterade till ändringarna i nya 4 kap. 9 § avfallsförordningen (se ovan).

4.6. Insamling via upphämningsplats 6 kap. 3 §

3 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ Kommunen ska från och med den 1 januari 2024 till och med utgången av december 2026 samla in hushållens avfall som består av pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar

1. genom en fastighetsnära insamling,
2. genom en **upphämningsplats** som avses i 3 kap. 37 § avfallsförordningen (2020:614), eller
3. via lättillgängliga insamlingsplatser.

Antalet och placeringen av de lättillgängliga insamlingsplatserna ska anpassas efter hur utbyggd den fastighetsnära insamlingen är.

Kommunen får under samma tid samla in förpackningsavfall enligt första stycket 1 från verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens, om verksamheten har valt kommunal insamling enligt 7 kap. 10 §.

I 6 kap. 3 § hänvisas till det nya begreppet ”upphämningsplats”. Se 3 kap. 37 § avfallsförordningen.

4.7. Tillfällig ersättningsberäkning

3 § /Träder i kraft l:2025-10-01/ Naturvårdsverket beslutar om kommunernas ersättning. Ersättningens storlek ska bestämmas utifrån att

1. den endast ska omfatta den verksamhet som kommunen är skyldig att bedriva enligt denna förordning,

2. lättillgängliga insamlingsplatser ska ersättas per insamlingsplats,
3. återvinningscentraler och **regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser** ska ersättas per insamlingsplats,
4. insamling från torg och parker ska ersättas per insamlingsplats, och
5. insamling från andra populära platser ska ersättas per insamlingsplats.

Vid bestämmande av ersättningen ska hänsyn tas till mängden insamlat avfall av varje material och om insamlingen görs

1. fastighetsnära,
2. från en **upphämningsplats** som inte är fastighetsnära,
3. från hushåll eller samlokaliserad verksamhet, eller
4. från permanent- eller fritidsboende.

Kommunens kostnad för information enligt 6 kap. 16 § ska beräknas per antal permanentboende invånare.

Övergångsbestämmelser:

Vid beräkningen av ersättningen till en kommun enligt 9 kap. 3 § i den nya lydelsen ska insamling från upphämningsplatser som inte är fastighetsnära enligt 6 kap. 3 § första stycket 2 anses vara fastighetsnära till och med den 31 december 2026. (2 punkten).

Om den ersättning som betalats ut till en kommun för upphämningsplatser enligt 2 är högre i förhållande till det som anges i föreskrifter som beslutas med stöd av 9 kap. 9 § och som träder i kraft senast den 1 januari 2027 ska Naturvårdsverket avräkna det överskjutande beloppet mot utbetalningar senast under 2027. Beräkningen av det överskjutande beloppet ska utgå från den ersättning för fastighetsnära insamling som gäller den 1 januari 2026. (3 punkten)¹⁴

I 9 kap. 3 § förpackningsförordningen som det hänvisas till, har det lagts till att det vid bestämmandet av ersättningen till kommunen ska tas hänsyn till mängden insamlat avfall av varje material och om insamlingen görs från en upphämningsplats som inte är fastighetsnära. Detta avser tillägget för insamling vid uppsamlingsplatser vid sidan av fastighetsnära insamling och insamling via lättillgängliga insamlingsplatser (se 6 kap. 3 § förpackningsförordningen i dess lydelse från och med den 1 oktober 2025).

Enligt tredje punkten övergångsbestämmelserna ovan ska alltså avräkning göras av Naturvårdsverket om den ersättning som betalats ut till en kommun för upphämningsplats enligt 2 punkten övergångsbestämmelserna enligt ovan.

Avfall Sverige ifrågasätter avräkning på detta sätt eftersom det genom kravet på avräkning förutsätts att insamling vid upphämningsplatser generellt skulle innebära en lägre kostnad än fastighetsnära insamling. Situationen kan i stället vara den motsatta, d.v.s. det kan vara förenat med en högre kostnad att samla in förpackningsavfall vid en uppsamlingsplats jämfört med att samla in fastighetsnära. Till exempel kan mark behöva arrenderas för en upphämningsplats och marken beredas för att t.ex. kärl ska kunna ställas upp.

¹⁴ 2 och 3 punkten övergångsbestämmelserna till förordningen om ändring i förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar (SFS 2025:825) <https://svenskorfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2025-07/SFS2025-825.pdf>

5. Deponeringsförordningen

Omflyttade begreppsdefinitioner har lett till följdändringar genom SFS 2025:827 i förordning (2001:512) om deponering av avfall (deponeringsförordningen). Bland annat har definitionen *brännbart avfall* flyttats från avfallsförordningen hit.

Deponeringsförbudet för “utsorterat” brännbart avfall” har ändrats till “övrigt brännbart avfall” – avseende det brännbara avfall som återstår efter den obligatoriska separata utsorteringen av förpackningsavfall, bioavfall m.m. Definitionsmässigt innebär det en utvidgning av det uttryckliga deponeringsförbudet till allt brännbart, oavsett om det är (ut)sorterat eller ej. I praktiken innebär det inte någon förändring eftersom det som klassas som brännbart avfall sedan tidigare inte godtas på deponi.

Övriga förändringar avser hänvisning som rör elprodukter/elektronisk utrustning och batterier, vilket Avfall Sverige ska ge separat vägledning om.

6. Ändringar i producentansvarsförordningar för batterier och elavfall, i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, och ny svensk batteriförordning

Samtidigt som regeringen publicerade sina ändringar i avfallsförordningarna, valde man också att lägga till de följdändringar som måste tillkomma med anledning av ny EU-lagstiftning, såsom batteriförordningen¹⁵. Bland annat har beslutats om en ny svensk batteriförordning.¹⁶ Avfall Sverige återkommer med vad dessa ändringar kommer att innebära senare i höst. Detta gäller alltså främst ändringsförordningar SFS 2028:813-817.

7. Miljötillsynsförordningen

Ändringarna i miljötillsynsförordningen (2011:13) sker genom ändringsförordning 2025:818 och avser framför allt hänvisningar till nya batterireglerna i fråga om tillsynsansvar. Här kan nämnas särskilt denna bestämmelse:

2 kap. 31 §

Den kommunala nämnden har, utöver det som följer av 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken, ansvar för tillsynen i fråga om

1. tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken, som inte särskilt anges i miljöprövningsförordningen (2013:251) eller bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, ...

...

8. hantering av avfall enligt artiklarna 62, 64, 66, 67 och 74.4 i förordning (EU) 2023/1542, och

9. hantering av avfall enligt artiklarna 65, 70.3 och 71 i förordning (EU) 2023/1542 när det gäller miljöfarliga verksamheter som inte är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG

¹⁶ Förordning (2025:813) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier

Kommunens nämnd för miljötillsyn får nytt tillsynsansvar genom 2 kap. 31 § 8 i fråga om att distributörers, slutanvändares och offentliga avfallshanteringsmyndigheters hantering av batterier samt hanteringen på frivilliga insamlingsplatser uppfyller kravet i nämnda bestämmelser i EU:s batteriförordning (EU) 2023/1542.

Avfall Sverige anser tillsynsansvaret blir otydligt eftersom kommunala miljönämnden genom formuleringen i punkten 8 får överlappande tillsyn över batterihanteringen även vid tillståndspliktiga verksamheter, exempelvis en återvinningscentral, som ligger under länsstyrelsens tillsyn. Det är förstås olämpligt med sådan överlappande tillsyn.

Kommunen ges också tillsynsansvaret vad avser art. 65 m.fl. för miljöfarliga verksamheter som inte är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen har inte fått motsvarande ansvar inskrivet i 2 kap. 30 § miljötillsynsförordningen för de miljöfarliga verksamheter de har tillsynen över, vilket är märkligt eftersom länsstyrelsen ju har tillsynen över avfall, farligt avfall och producentansvar vid de miljöfarliga verksamheter som länsstyrelsen har miljötillsynen över (2 kap. 30 §).

8. Mindre ändringar i andra förordningar

När avfallsförordningen möblerar om 3 och 4 kap. så sker en hel del földeffekter i andra förordningar, främst i form av nya hänvisningar. Här listar vi det som skett som en följd av ändringarna, samt i vilken förordning man kan läsa ändringarna.

Ändrad förordning	Ändring	Ändringsförordning
Förordningen (2023:133) om producentansvar för däck	3 §, ändrad hänvisning till avfallsförordningen.	SFS 2025:828
Förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning	23 §, ändrad hänvisning till avfallsförordningen.	SFS 2025:829
Förordningen (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten	67 §, ändrad hänvisning till avfallsförordningen.	SFS 2025:832
Förordningen (1983:140) om statsbidrag för omhändertagande av oljeavfall m.m. från fartyg	1 §, ändrad hänvisning till avfallsförordningen.	SFS 2025:830
Förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap	Börjar gälla 18 augusti 2025: 6 §, hänvisning till nya batteriförordningen (2025:813) 35 § och 35 a §, att kostnader och intäkter ska fördelas mellan producentansvarsorganisationer, och att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om fastställning och fördelning.¹⁷ Börjar gälla 1 oktober 2025: 3, 5, 30 och 49 §§, ändrad hänvisning till avfallsförordningen.	SFS 2025:819, SFS 2025:831
Förordningen (2023:132) om producentansvar för bilar	3 § och 27 §, ändrad hänvisning till avfallsförordningen.	SFS 2025:833

¹⁷ I nuläget finns bara en producentansvarsorganisation, Fiskekretsen, så ingen fördelning är möjlig.

9. Bilaga 1 – föreskrifter om blandning av avfall

Ändrade avfallsregler – Reglering i avfallsföreskrifterna för att medge blandning av skrymmande avfall med bygg- och rivningsavfall: UNDERLAG TILL MEDLEMMARNA

1. Sammanfattning

Kommunerna bör överväga att snarast lägga till i sina avfallsföreskrifter en bestämmelse om att bygg- och rivningsavfall får blandas med skrymmande avfall av motsvarande material i de insamlingssystem som kommunen tillhandahåller för sådant avfall.

Ett sådant tillägg bedöms vara en mindre ändring som det inte behöver genomföras samråd eller utställning för.

2. Bakgrund

Enligt 3 kap. 2 § avfallsförordningen ska från och med den 1 oktober 2025 ett antal uppräknade avfallsslag sorteras ut och hållas skilda från varandra och från annat avfall. I detta sammanhang är det som är särskilt relevant följande avfallsslag,

- skrymmande kommunalt avfall (3 punkten i nämnda 3 kap. 2 §),
- bygg- och rivningsavfall i enlighet med 19 § (8 punkten i nämnda 3 kap. 2 §),
- deponiavfall (16 punkten i nämnda 3 kap. 2 §).

Ovanstående avfallstyper som delvis kan vara såväl överlappande som likartade. Med skrymmande avfall menas avfall som på grund av sin *storlek* kräver särskild insamling (1 kap. 4 § avfallsförordningen) och alltså normalt inte kan läggas i restavfallspåsen eller annan fastighetsnära insamling.

Enligt 3 kap. 35 § 3 punkten avfallsförordningen får kommunen meddela föreskrifter om att bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med *skrymmande avfall* av samma materialslag. Notera att det i bemyndigandet anges ”*skrymmande avfall*” och inte endast ”skrymmande kommunalt avfall”. Detta är en viktig utgångspunkt för kommunens avfallsföreskrifter. Det innebär att kommunen även kan föreskriva att skrymmande avfall som inte utgör kommunalt avfall får blandas med bygg- och rivningsavfall av samma material i kommunens insamlingssystem. Ett exempel kan vara plastavfall (utom förpackningar) från jordbruk (avfallskoden 02 01 04, dvs. inte kommunalt avfall). Om lantbrukaren via tex. företagskort har tillträde till kommunens ÅVC kan denne därmed lägga sitt plastavfall tillsammans med grovplast som utgör kommunalt avfall och bygg- och rivningsavfall av plast.

Med utgångspunkt i ovan nämnda exempel är det därför lämpligt att kommunen inte inskränker sin reglering om att få blanda avfall till endast skrymmande kommunalt avfall (se förslaget till bestämmelse nedan under punkten 3).

Sådana föreskrifter får endast avse avfall där hanteringen leder till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna (se 3 kap. 35 § andra stycket avfallsförordningen). Eftersom den insamling som idag sker vid återvinningscentralerna generellt innebär att till exempel skrymmande kommunalt avfall i form av trasiga trästolar blandas med ickefarligt bygg- och rivningsavfall av trä (till exempel ej tryckimpregnerade träreglar), finns det ett behov hos kommunerna att kunna fortsätta med en sådan insamling.

Mot bakgrund av de nya kraven på utsortering i ovan nämnda 3 kap. 2 § avfallsförordningen behöver den enskilda kommunen därför besluta om föreskrifter som innebär att en blandning får ske även fortsättningsvis.

När det gäller *exempelvis* avfall av:

- trä* (nämnda exempel med stolar och byggreglar),
- metall* (ex. byggreglar av metall=bygg- och rivningsavfall med metallmöbler, metallspadar etc =skrymmande kommunalt avfall),
- plast* (till exempel bygg- och rivningsavfall i form av grovplast och plastpulkor=skrymmande kommunalt avfall),
- papper* (tex. papp för skyddsskikt i väggar vidbyggnation=bygg- och rivningsavfall och flyttkartonger av wellpapp=skrymmande kommunalt avfall),
- textil* (till exempel en vid rivning av ett hus nedmonterad trasig markis av textil=bygg- och rivningsavfall och textilskydd för uteförvaring av trädgårdsmöbler=skrymmande kommunalt avfall),
- glas* (till exempel fönsterglas=bygg- och rivningsavfall och speglar och glashyllor=skrymmande kommunalt avfall).

Genom att blanda de olika avfallsslagen av samma material får det generellt anses leda till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna när de kan hanteras i ett och samma flöde. Avfall Sverige vill dock tydliggöra att om avfall avses att förberedas för återanvändning (kontroll, rengöring eller reparation) föreligger *inte* skäl för blandning av materialet eftersom ett bättre miljömässigt resultat då inte skulle uppnås av blandningen, detta då förberedelse för återanvändning förstås är en ur miljöskyddssynpunkt bättre behandlingsmetod än materialåtervinning.

Från och med den 1 januari 2028 ska den som har skrymmande kommunalt avfall sortera ut åtminstone materialslagen papp/kartong, plast, metall och glas och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall, 3 kap. 15 §. (Observera igen, att om grovavfallet, t.ex. en möbel, kan förberedas för återanvändning ska det prioriteras före att sortera den efter materialslag för materialåtervinning.)

3. Förslag till reglering med kommentarer

Observera att den enskilda kommunen behöver konsultera gällande version av sina avfallsföreskrifter och anpassa Avfall Sveriges förslag till komplettering av avfallsföreskrifterna enligt

nedan så att det passar med nuvarande reglering.

Förslag till sorteringsanvisningar i Avfall Sveriges nuvarande version av underlaget för avfallsföreskrifter¹⁸ - med förslag till justeringar med ändringsmarkeringar:

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall:

Bygg- och rivningsavfall ska sorteras ut i åtminstone fraktionerna trä, mineral (som består av betong, tegel, klinker, keramik och sten), metall, glas, plast och gips i enlighet med de krav som regleras i avfallsförordningen.

Krav på utsortering:

Bygg- och rivningsavfall ska sorteras ut och hanteras separat från annat avfall under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.

Bygg- och rivningsavfall får dock blandas med skrymmande avfall av motsvarande material i de insamlingssystem som kommunen tillhandahåller för sådant avfall.

~~*(men kan av kommunen blandas med motsvarande typ av avfall efter inlämning).*~~

Denna mening utgår eftersom den ersätts av meningen här ovan.

Krav på emballering mm:

Beroende på om kommunen tillhandahåller tjänster för hantering av annat avfall än avfall under kommunalt ansvar kan instruktioner för emballering m.m. behöva tas fram.

Instruktion för hämtning/lämning och om annan transportör godtas enligt 10 a:¹⁹

[Precis som angående instruktioner för emballering mm kan instruktioner för hämtning/lämning behöva tas fram.]

[Annan transportör godtas enligt 10 a §.]

4. Angående beslut om ändring av avfallsföreskrifterna, frågan om samråd och utställning

Eftersom en möjlighet att blanda bygg- och rivningsavfall med skrymmande kommunalt avfall av samma material inte innebär någon börda för avfallslämnaren utan snarare en lättnad och det inte innebär någon ändring jämfört med dagens hantering och att det då också handlar om en mindre (administrativ) ändring, gör Avfall Sverige bedömningen att kravet på samråd och utställning i 15 kap. 42 § miljöbalken kan utelämnas.

Den formella grunden för att inte behöva samråda och ställa ut är att en ändring berör ett fåtal fastighetsinnehavare eller är liten (jfr. 15 kap. 44 § andra stycket 2 punkten miljöbalken). I detta fall får utelämnat samråd och utställning närmast motiveras med att det handlar om en *mindre ändring* att bygg- och rivningsavfall och skrymmande avfall av samma material får blandas.

Om det pågår en revidering av kommunens avfallsföreskrifter kan tillägget ske på lämplig plats i förslaget till nya/ändrade föreskrifter. Om det inte pågår någon revidering, bör förslaget tas upp i ett

¹⁸ Se föreskriftsbilaga för sortering och lämning av avfall m.m. s. 62, Avfall Sveriges rapport 2017:1.

¹⁹ Text inom hakparentes kräver överväganden av den enskilda kommunen.

särskilt ärende. Båda med vederbörlig motivering. Om förslaget tas upp i ett särskilt ärende behöver avsaknaden av samråd och utställning motiveras.

Hemställan (förslag):

[Avfallsansvarig nämnd / motsvarande] föreslår att kommunfullmäktige beslutar om följande tillägg till avfallsföreskrifterna, att träda i kraft omedelbart när beslutet har vunnit laga kraft:

[X § eller tillägg i sorteringsbilaga, specificera] Bygg- och rivningsavfall får blandas med skrymmande avfall av motsvarande material i de insamlingssystem som kommunen tillhandahåller för sådant avfall.

Motivering (förslag):

Enligt 3 kap. 35 § första stycket tredje punkten avfallsförordningen (SFS 2020:614) får kommunen meddela föreskrifter om att bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med skrymmande avfall av samma materialslag. Sådana föreskrifter får endast avse avfall där hanteringen leder till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna. Denna nya föreskriftsrätt tillkommer med anledning av nya 3 kap. 2 § samma förordning (genom ändring SFS 2025:820), som träder i kraft den 1 oktober 2025 och anger att listade avfallsslag, bland annat skrymmande kommunalt avfall och bygg- och rivningsavfall, ska sorteras ut och förvaras skilda från varandra och från annat avfall. En samordnad hantering av bygg- och rivningsavfall och skrymmande avfall av samma materialslag, bedöms dock vara den lämpligaste och effektivaste hanteringen av avfallet. Avfallsslagen hanteras redan idag tillsammans på exempelvis återvinningscentralerna, när de sorteras efter materialslagen *[trä, metall, papper, plast och glas]*, om de inte avses att förberedas för återanvändning. Att föra in en bestämmelse som medger att bygg- och rivningsavfall får hanteras tillsammans med skrymmande avfall av samma materialslag, utgör därför endast en mindre ändring till avfallsföreskrifterna och behöver inte samrådaskom eller ställas ut särskilt.

10. Bilaga 2 - paragrafnyckel

Under framtagande av denna promemoria producerade Avfall Sverige en paragrafnyckel för att underlätta det interna arbetet. Vi hoppas att ni också kan få nytta av den. Den ligger som en separat Excelbilaga till denna promemoria.

11. ”Det finstilta”

Promemorian har tagits fram av Avfall Sverige.

En viktig uppgift för Avfall Sverige är att ta fram vägledningar och riktlinjer för hur branschen ska hantera och tolka olika begrepp, definitioner och företeelser inom avfallsområdet. Avfall Sveriges guider kan bidra till en samsyn på tolkningar, vilket kan ge bättre beslutsunderlag. Promemorian utgår från de förutsättningar som ges enligt gällande lagstiftning och rättspraxis per 2025-07-17 och är tänkt att kunna användas som ett uppslagsverk över ändringarna och deras innebörd. Till följd av ändrad lagstiftning och ny rättspraxis kan förutsättningarna naturligtvis förändras, vilket är viktigt att ha i åtanke när promemorian används som vägledningsdokument.

De råd som Avfall Sverige publicerar i våra promemorior och guider utgör endast generell rådgivning och ska inte ses som juridiskt bindande råd i det enskilda fallet.

Kontaktpersoner för denna promemoria:

Camilla Nilsson, rådgivare för återvinningscentraler och farligt avfall, tfn. 040-35 66 26, camilla.nilsson@avfallsverige.se

Andrea Hjärne, senior miljöjurist, tfn. 040-35 66 13, andrea.hjarne@avfallsverige.se

Sven Lundgren, chefsjurist, tfn. 040-35 66 09, sven.lundgren@avfallsverige.se

ⁱ 19 § Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska, utöver vad som gäller enligt andra bestämmelser i detta kapitel, på den plats där avfallet uppkom, sortera ut åtminstone följande avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall: 1. trä, 2. mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten, 3. metall, 4. glas, 5. plast, och 6. gips. Kraven i första stycket gäller inte avfall som 1. utgörs av konstruktioner där ämnen eller föremål sammanfogats på ett sätt som gör att separering inte är tekniskt genomförbar med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling, eller 2. är förorenade på ett sätt som gör att inblandning i det övriga utsorterade avfallet försvårar eller omöjliggör den lämpligaste behandlingen enligt avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken.